ԺԶ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4181 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 26/8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1899 ՈՒՐԲԱԹ 5 ՇԱՊԱՆ 1317 ԺԶ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4181

درعلیه ده غلطه ده (آرهولك) غزته سی اداره خانه سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան.	140 Դ.ռ
» »	վեցամսեայ.	70 »
» »	եռամսեայ.	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան.	40 Ֆրք
» »	վեցամսեայ.	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի թէմր կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոխ 100 դրուշի հաշուով։
Տեղական բիւրօներու ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի։
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պ· ՉԷՄՊՐԼԷՆԻ ՃԱՌԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Եւրոպայի թերթերը, կը շարունակեն զբաղիլ Պ· Չէմպրլէնի ճառով որ օրուան խնդիր դարձած է՝ Լորտ Ռոզպէրիի ճառին հետ մէկտեղ, որ յաջորդեց անոր, իբրեւ պատասխան մը գաղթային Նախարարին հակաֆրանսական յայտարարութեանց։

Ֆրանսական մամուլը, բնականաբար, ինքզինքը քիչ մը սփոփուած կը զգայ այս վերջինէն՝ Էտիմպուրկի մէջ արտասանուած, զոր Լէյչէսթըրի մէջ արտասանուած ատենաբանութեան չափ պերճախօս կը նկատէ, եթէ ոչ աւելի։ Թայմզ ինքն իսկ քննադատած էր Ֆրանսայի նկատմամբ Պ· Չէմպրլէնի գործածած լեզուն՝ անգլեզգերման յարաբերութեանց վրայ խօսած ատենը, զորս կը փափագի դաշնակցութեան մը վերածուած տեսնել եւ Անգլիան Մ· Նահանգաց կապող բարեկամութեան ուժովը՝ երբեակ նոր զինակցութիւն մը կազմուած։ Երկիրը համամիտ է գաղթային Նախարարին, կ'աւելցնէր անգլ· թերթը, Մեծն-Բրիտանիոյ եւ Գերմանիոյ հետ բարեկամական յարաբերութեանց հաստատման տեսակէտով, բայց ոչ թէ դաշնակցութիւն մը կազմելու գաղափարին։ Պ· Չէմպրլէն իր ճառին մէջ սպառնական լեզուով մը ըսած էր թէ Անգլիոյ «դրացիներուն» համար ծանր հետեւանքներ կրնան առաջ գալ, եթէ թագուհիին ուղղուած յարձակումները չդադրին։ Ակնարկութիւնը Ֆրանսայի եւ ֆրանսական թերթերուն էր։ Թայմզ բան մը գրած չըլլալով այս կէտին վրայ, բարիզեան գլխաւոր թերթերը այդ լռութիւնն ալ իբրեւ քննադատութիւն կը մեկնեն, եւ առիթը յարմար կը սեպեն անգամ մըն ալ գոհացում տալու համար իրենց հզօր դրացիին։ «Թագուհիին դէմ եղած յարձակումներուն առաջ բերած զայրոյթը Անգլիացիներուն եւ Պ· Չէմպրլէնի մենաշնորհը չէ, կը գրէ Ֆիկառօ, եւ մեր թերթը առաջինը եղաւ այդ յարձակումները հրապարակաւ պախարակող։» Ամբողջ ֆրանսական մամուլը եւ Անգլիոյ «դրացիները» պատասխանատու բռնել քանի մը հոգիի արարքներուն, ճիշդ նոյն բանը պիտի ըլլար — կը յաւելու — եթէ ուզէին Պ· Չէմպրլէնը եւ անգլիացի ժողովուրդը պատասխանատու բռնել Ճէյմսընի արշաւանքին, ինչ որ այն ատեն ըրին անգլիական կարգ մը թերթեր։ Բայց յայտնի է թէ գաղթային Նախարարը բողոքող հանդիսացաւ այդ արշաւանքին դէմ եւ հանրային կարծիքը համամիտ չգտնուեցաւ անոր։ Ուրեմն ինչո՞ւ Պ· Չէմպրլէն այսօր կ'ելլէ իր հակառակորդներու օրինակին կը հետեւի եւ կը գործածէ զէնք մը զոր թունաւոր կը գտնէր՝ երբ իր դէմ կը գործածէին զայն։

Բայց, Ֆրանսայէ դուրս ալ, նոյն իսկ Գերմանիոյ մէջ, Պ· Չէմպրլէնի ատենաբանութիւնը շատ ախորժելի տպաւորութիւն մը չէ ձգած, գոնէ մամուլին վրայ, եւ Պէրլինի գլխաւոր թերթերը հաշտ չեն երեւնար Անգլիոյ հետ դաշնակցութեան մը գաղափարին։ Այդ տեսակ դաշնակցութիւն մը անկարելի պիտի ըլլայ կ'ըսեն, անո՛ր համար մանաւանդ որ Գերմանիան անմիջական հակառակութիւն մը պիտի մղէր Ռուսիոյ եւ Ֆրանսայի դէմ որուն շահերուն յայտնապէս կը վնասէ Անգլիա։ Մասնաւորապէս Քրէօյց Ցայթունկ յիշեցնելով թէ Վիլհէլմ կայսրը ինչպէ՛ս հոգ տարած էր որ իր ուղեւորութիւնը քաղաքական հանգամանք մը չունենայ, կացութիւնը սապէս կ'ամփոփէ· կա՛մ այն է որ Պ· Չէմպրլէն խօսեցաւ առանց շրջահայեցութեան, ինչ որ պետական մարդէ մը չի սպասուիր, եւ կա՛մ իրաց կացութեան մէջ փոփոխութիւն մը տեղի ունեցած է եւ այն ատեն գերման կառավարութիւնը պարտաւորութիւն ունի խօսելու։

Պ· Չէմպրլէնի յայտարարութիւնները գոնէ նպաստաւոր ընդունելութիւն գտնէին Միացեալ Նահանգաց մէջ ուր նոյնքան բարեկամ ունենալ կ'ենթադրէր որքան Անգլիոյ մէջ։ Այդ երկիրը զոր սպանեւամերիկեան պատերազմին ժամանակ Անգլիան փրկեց համախումբ Եւրոպայի բաղխումէն, այսօր կը մերժէ իր ճակատագիրը կցել այդ փրկարար դերը կատարող ազգին հետ։ Նոր աշխարհի թերթերն ալ, գերմանականներուն պէս, նախ եւ առաջ ապշած մնացին· յետոյ սկսան վիճաբանիլ Անգլիոյ, Գերմանիոյ եւ ամերիկեան Հանրապետութեան միջեւ կազմելի դաշնակցութեան մը գաղափարին վրայ, զոր ցնորական գտան եւ չքօղուեցան հասկցնելէ Լէյչէսթըրի ատենաբանին թէ իր ճառը անպատեհ էր։

Ֆրանսական թերթերը որոնք Լորտ Ռոզպէրիի ատենաբանութիւնը միջազգային բարեկրթութեան իբր եւ դաս մը կը հռչակեն Պ· Չէմպրլէնի ուղղուած, այս վերջինին ատենաբանութիւնն ալ թակարդ մը կը նկատեն զինքը մէջը ձգելու համար, որպէս զի հականգլիական նոր պայքարի մը բռնուին որուն ծայրը մինչեւ պատերազմի մը կրնար հասնիլ։ Ֆրանսական Խորհրդարանին մէջ արտաքին գործոց Նախարարին արտասանած ատենաբանութիւնը որ ամէն տեղ հաւնուեցաւ, Անգլիոյ գաղթային Նախարարին ջիղերուն դպած ըլլալու է, կ'ըսեն, որ իր հայրենակիցներէն մէկ մասին հակաֆրանսական զգացումները գրգռել կը փորձէ պարզապէս։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

ԳԱՀԻՐԷ, 18/30 Նոյմ.

Կարդացի յետոյ Արեւելքի 11 նոյեմբերի թիւին մէջ Աղեքսանդրիայէն հաղորդուած եւ Ազգ· Լուրերու բաժնին մէջ հրատարակուած տողերը, հոկտեմբեր 21ի թիւին մէջ երեւցած եւ իմ տուած տեղեկութիւններուս մասին, կը կրկնեմ թէ տեղւոյս Գաւառական Ժողովի անցեալ հոկտեմբեր 12/24ի նստի մէջ խորհրդակցութեան առարկայ եղած է Եգիպտոսի վիճակը արժանաւոր առաջնորդով մը օժտելու խնդիրը, որուն նախապատրաստական գործողութիւններն ալ տնօրինուած են։ Այս է բուն իրողութիւնը, որ իրողութիւն ըլլալէ չի դադրիր սակայն՝ Արեւելքի Աղեքսանդրիոյ թղթակցին անտեղեակ ըլլալէն· միայն թէ, դառնալով անցեալին մէջ նմանօրինակ պարագաներու առթիւ տրուած օրինակներէն, կրնանք ըսել թէ այդ նախապատրաստական գործողութիւնները ելքի մը չեն յանգիր, եթէ Աղեքսանդրիոյ Թաղ· Խորհուրդը չհամաձայնի առաջնորդ ընտրուելուն։

Յարգելի Թղթակցին յօդուածին մէջ, մեր գրածին ակնարկող երկրորդ եւ վերջին կէտն էր՝ «Թաղ· Խորհուրդին մասնակցութեան իրաւունքը Առաջնորդի կամ տեղապահի ամսականին կէսը վճարելէն առաջ չի գար, ինչպէս կը գրուէր ձեզ Գահիրէէն, այլ այն հանգամանքէն, որ Աղեքսանդրիա Եգիպտոսի հայ գաղութին կարեւոր մէկ հատուածը կը ներկայացնէ։»

Նախ սա ըսենք թէ «Խորհուրդը կը մասնակցի ընտրութեան եւ կամ ընտրութեան մէջ ձայն ունի» խօսքը կրնայ ընթերցողներուն սխալ գաղափար մը տալ, քանի որ Խորհուրդին մասնակցութիւնը կամ ձայնը չէ ա՛յն համեմատութեամբ, ինչ համեմատութիւն որ ունի իր ներկայացուցած ազգայիններու թիւը Գահիրէի պաշտօնական մարմիններուն ներկայացուցած ազգայիններու թիւին հետ, որ գրեթէ եռապատիկն է առաջինին։ Առնուազն 17 տարուան անցեալին մէջ, բացատրութեան ինչ ձեւ ալ որ գործածուած է եւ կամ մասնակցութեան ինչ եղանակ ալ ընդունուած է, գործնականին մէջ սա եղած է որ Աղեքսանդրիա Գահիրէի հետ հաւասար ձայն ունեցած է ընտրութիւններու ատեն, եւ այս իրաւունքը անոր համար տրուած է իրեն, որ տեղւոյն ազգային սնտուկը կը վճարէ ընտրեալներուն ամսաթոշակին կէսը։ Բնական է սակայն որ Խորհուրդը եթէ ամբողջ թոշակը վճարել ուզէր ու չկրէր իր վրայ Եգիպտահայ ժողովրդեան կարեւոր մէկ հատուածին ներկայացուցիչը ըլլալու հանգամանքը, չպիտի վայելէր այդ իրաւունքը։ Ուրեմն կ'եզրակացնենք թէ Աղեքսանդրիոյ պատուարժան հայ հասարակութիւնը Գաւառ· Ժողովին մէջ ներկայացուցիչ չունենալուն համար, իր Թաղ· Խորհուրդին միջոցաւ ձայն կամ մասնակցութիւն ունի ընտրութեանց ատեն։ Այդ ձայնը կամ մասնակցութիւնը համեմատական չէ իր թիւին, շատ աւելի ուժով է, հաւասար է Գահիրէինին եւ այս՝ ա՛յն պատճառաւ որ իր ազգային սնտուկն է որ կը հոգայ Եգիպտոսի Հայոց հոգեւոր պետին ամսաթոշակին կէսը։

Իսկ թէ Աղեքսանդրիոյ հայ ժողովուրդը ինչո՞ւ ներկայացուցիչներ չունի Գաւառ· Ժողովին մէջ, ինչո՞ւ համարատու չէ իր կեդրոնի ժողովներուն, եկող գացող առաջնորդները ինչ մտածած են այս եւ վիճակային ուրիշ կարեւոր խնդիրներու մասին, կ'արժէ որ ձեռնհասները հրապարակաւ գրեն այս նիւթերուն վրայ, երկու քաղաքներու ժողովուրդին եւ ժողովականներուն միտքերը լուսաւորելու եւ պատրաստելու համար զբաղելու այն կանոնական ծրագրով, որու մէջ ի նկատի առնուած են բոլոր վերը յիշուած պարագաները եւ որ նախկին Ս· առաջնորդի մը կողմէ պատրաստուած է յատկապէս Եգիպտոսի թեմին համար. ծրագիր, որ հաւատարիմ մնալով Պատրիարքարանի Օրէնքին ոգիին, ամէն բան ճշդած, սահմանած եւ կանոնած է տեղական հանգամանքներու պահանջած պայմաններուն մէջ. ընդունելով այդ ծրագիրը ու գործադրութեան դնելով զայն, եւ ունենալով իրաւասութիւնը ամբողջ Եգիպտոսի վրայ տարածուող արժանաւոր եւ կարող առաջնորդ մը, Փարաւոններու աշխարհին հայ գաղութը կրնայ վստահ ըլլալ թէ իր առջեւ պիտի բացուի արդիւնալից գործունէութեան նոր թուական մը։

Ն. Մ. ԱՂԱԶԱՐՄ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻՆ ՎՐԱՅ

Դ.

Այս ուսումնասիրութենէն կը տեսնուի որ, թէեւ ապահովագրութիւն մը կրնայ իբրեւ ելմտական գործողութիւն ալ շահաւոր ըլլալ, բայց իր ամենակարեւոր առաւելութիւնները բարոյական են։ Անիկա կը դիւրացնէ փոքր գումարներու բաղդրեալ տոկոսով շահագործուիլը եւ տարեկան խնայողութեանց տոկոսները ու մինչեւ իսկ այդ խնայողութիւնները ծախսելու ցաւալի բայց իրական ձգտումը կ'արգիլէ։ Եւ արդէն միմիայն այդ տեսակէտով յայտնի կ'ըլլայ որ, ոչ թէ մեծ դրամագլուխները, այլ խնայողութիւնները ապահովագրութեան տալը տրամաբանական եւ ուղիղ խնամակալութեան արդիւնք է։ Որ եւ է եղանակաւ ալ ըլլայ, ապահովագրութեան մը գոյութիւնը իսկ պայմանագրին համար օգտաշահ կապ մը կը ստեղծէ եւ այդպէսով եղած ծախսը կը փոխարինէ ու անդին ալ կ'անցնի։

Ուրեմն մինչեւ հոս եղած ուսումնասիրութեան համեմատ, կեանքի ապահովագրութիւնը, պարզապէս խնայողութեանց սնտուկ մը պիտի ներկայացնէր, եթէ Ընկերութիւնը՝ միմիայն վճարուած գումարները պահելով՝ որոշեալ թուականի մը զանոնք բաշխէր ողջ մնացողներուն եւ կամ մեռածներուն ընտանեաց։ Եւ արդարեւ, այդ ձեւով սկզբնաւորուած են, եւ զայն միայն կ'իրականացնէին նախկին Թօնթինները եւ Ասօսիասիոն թօնթինիէռնները։ Բայց անկէ ի վեր հնարուած նոր գործադրութիւնները, թէեւ զուտ ելմտական պայմանները չեն փոխած, բայց մեծ ոյժ մը եւ բուն ապահովագրութեան հանգամանքը առած են։ Պայմանագրողը իրական ապահովագրեալ մը եղած է եւ ամենամեծ առաւելութիւններ ունի որոնք Ընկերութեանց կողմէ զոհողութիւններու վրայ հիմնուած չեն, վասն զի ո՛չ թէ ապահովագրեալ գումարներուն մեծութեան՝ այլ վճարման թուականին պատշաճութեանը վրայ հիմնուած են։

* * *

Որպէս զի կեանքի ապահովագրութիւն մը բուն ապահովագրութեան հանգամանքը ունենայ, հարկ անհրաժեշտ է որ իր նպատակը ըլլայ, ոչ թէ ուղղակի վնաս մը մը հատուցանել (տեսանք որ այդ անկարելի էր) այլ անուղղակի վնաս։ Տեսնենք ուրեմն թէ որո՞նք են այն անուղղակի վնասները որ անհատի մը կրնան պատահիլ՝ մէկ կամ մէկ քանի անձերու մեռնելէն կամ ողջ մնալէն եւ որոնք կրնան ապահովագրութեամբ հատուցուիլ։ Այս քննութեան մէջ մեկդի պիտի ձգենք ամէն ինչ որ սիրոյ եւ զգացման կը պատկանի, ընդունելով որ այդ տեսակ վնասները դրամական հատուցման ընդունակ չեն, եւ պիտի զբաղինք միայն այդ կարգի հատուցման մը ընդունակ նիւթական վնասներով։

Ամէն մարդ որ իր ծախսածէն աւելի կ'արտադրէ, մեռած վայրկեանին մեծ վնաս մը կը պատճառէ ընտանիքին որ այդ արտադրութեան աւելորդէն օգուտ քաղել պիտի շարունակէր։ Ուրեմն, կեանքի ապահովագրութիւն մը իր ամէնէն մեծ արդիւնքը պիտի տայ այդ պահուն, ընտանիքին տրամադրութեան ներքեւ անմիջապէս դնելով կարեւոր դրամագլուխ մը։ Այս է ամէնէն աւելի օգտաշահ գործադրութեան, ընտանիքին պետին վրայ ամբողջ կեանքի (vie entière) ապահովագրութեան նպատակը։ Ընկերութեան կողմէ վճարելի գումարին հաշիւը միշտ միեւնոյն եղանակաւ կը կատարուի։ Այլ եւ այլ պայմանագրողներուն վճարմանց բաղդրեալ տոկոսով գոյացած դրամագլուխը մեռածներու ընտանիքներուն կը բաշխուի, ընկերութեան ծախքը զեղչելէ վերջը։ Նոր բան մը չէ ասիկա, բայց եթէ ապահովագրութիւնը ընտանիքի պետին անուանն է, վերոյիշեալ գումարը ընտանիքին կը յանձնուի ճիշդ այն պահուն ուր անիկա պիտի սկսի անուղղակի վնաս մը կրել։ Ուրեմն այսպէս շարժող ընտանիքի պետ մը պարզ պայմանագրող մը չէ, այլ բուն իսկ ապահովագրեալ մը։ Վճարման ամենամեծ պատեհութիւնը պայմանագրողներու միջին հաշուով ըրած ծախքը լիուլի կը փոխարինէ։

Արդէն, պայմանագրողներու մի միայն ամբողջութիւնն է որ կորուստ մը կը կրէ, իսկ ամէն մէկին համար հակառակը կ'ըլլայ։ Եթէ ենթադրենք թէ շատ մը 30 տարեկան անձեր 10,000 ղրուշի ապահովագրութիւններ կնքեն, տարեկան վճարելով 214 ղրուշ (գումար՝ զոր կարելի է իբրեւ ապահովագին նկատել) եւ թէ այդ գումարը ամէն տարի խնայուելով 100ին 5 պարզ տոկոս պիտի բերէր (այս ենթադրութիւնը իրողութեան համեմատ շա՛տ իսկ է) կը տեսնենք որ 30 տարի պէտք է տոկոսը դրամագլուխին վրայ բարդել, որպէս զի 10,000 ղրուշ գոյանայ։ Ուրեմն բոլոր այն ընտանիքները, որոնց մէջ 30 տարիէն առաջ մահ պատահի, ոչ միայն պատեհութեան շահը ունին, այլ եւ առանց ապահովագրութեան առաջ բերուելիք գումարէն աւելի մեծ դրամագլուխ մը տէր կ'ըլլան։ Ատկէ առաջ եկած կորուստը՝ մի միայն այն ընտանիքները կը կրեն որոնց ապահովագրեալը 60 տարեկանէն աւելի կ'ապրի, բայց դարձեալ անոնք ալ պատեհութենէն կ'օգտուին՝ հարկ եղած վայրկեանին դրամագլուխ մը տիրանալով։ Վերոյիշեալ օրինակիս մէջ այդ ընտանիքներուն թիւը ապահովագրեալներուն գրեթէ $\frac{2}{3}$ը կը ներկայացնէ, բայց ատոնք ամէնէն աւելի դիւրութեամբ եւ արդարադատաբար այդ վնասը կրելու կարողներն են։ Արդարեւ՝ ըստ մեր ենթադրութեան՝ այդ ընտանիքները երեսուն տարիէ աւելի օգուտ քաղած են ապահովագրեալին արտադրածին աւելորդէն, զի անշուշտ այս վերջինը այդ աւելորդը ամբողջովին ապահովագինին յատկացուցած չէր։ Պէտք է յիշել թէ՝ այդ աւելորդ կոչուածը՝ ճիշդ իր անձնական ապրուստին համար հարկ եղած ծախսէն աւելցած գումարն է։

Հո՛ս երեւան կ'ելլէ կեանքի ապահովագրութեան վերջին աստիճան օգտակար եւ բարոյական հանգամանքը։ Իր իսկութեանը մէջ, լաւ կամ չար գործադրութեանց ընդունակ բաղդորոշ պայմանագրութիւն մըն էր. մինչդեռ, հանճարեղ գործադրութեան մը, ամբողջ կեանքի ապահովագրութեան դրութեամբ, բուն ապահովագրութեանց ու ընկերական հաստատութեանց առաջին կարգը կ'անցնի եւ կը հաստատէ գերագոյն սահմանում մը որ նախախնամական կրնայ կոչուիլ։ Բարոյական տեսակէտով պէտք է ի նկատի առնել թէ ապահովագինը անոր կողմէ կը վճարուի որ երբեք չպիտի օգտուի անկէ եւ այդպէսով կը համապատասխանէ մարդկային սրտի ազնուագոյն ըղձանքին։

Կեանքի ապահովագրութիւնը իր բարձր նպատակին կը հասնի միմիայն երբ տրամախոհութեամբ գործադրուի եւ պէտքի մը համար պատասխանէ, եթէ ոչ՝ պարզապէս բաղդի վրայ հիմնուած դրամական գործողութիւն մը կ'ըլլայ։ Զոր օրինակ, ան որ ինքզինքը՝ իր զաւակներուն անուան ապահովագրելու տեղ՝ օտար մը անոնց անուան կ'ապահովագրէ, յարգելի հանգամանքէ զուրկ՝ պարզ դրամական գործողութիւն մը կատարած կ'ըլլայ՝ ըստ պարագայից բերման՝ կրնայ շահաբեր կամ վնասաբեր ըլլալ, եւ պատեհութեան շահն ալ ամենեւին չի մնար։

Մահուան դէմ ապահովագրութեան միւս եղանակները, առժամեայ, խառն, վերջամնացական (survie) եւ այլն, ընկերային այլ եւ այլ վիճակներու համեմատ հնարուած են եւ ամբողջ կեանքի ապահովագրութեան միեւնոյն հանգամանքը ունին՝ պայմանաւ որ նոյնպէս, տրամախոհութեամբ գործադրուին։

ՄԻՔ. Յ. ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ

«ԹԵՐԵՒՍ ԽԵՆԹԵՑԱՅ»

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Ա.

—Ո՞ւր պիտի երթանք այսօր։
—Դաշտերէն։
—Նորէ՞ն հոն, երէկ հոն էինք դեռ։
—Խառու Պաշի ուրեմն։
—Աղէ՛կ, աղէ՛կ, բերանփոխ կ'ըլլայ։

Ու հաւանութեան զուարթ քօղը կը պայթէր խոլոյն երկու ընտանեաց իւրաքանչիւր անդամին շուրթերէն։

Մայիսի սկիզբէն, Ալէմտաղի օդափոխութեան եկած էին անոնք Բերայէն, ասոնք Սամաթիայէն։ Գիւղի գուրգուրոտ կլիման եւ այն անսեթեւեթ տեսութիւնը զոր քաղաքը երբէք, երբէք չունի, շուտով զօդած էր զիրենք մտերմութեան անուշ հանգոյցով մը։

Ամալ մը իր մեղրալուսնին մէջ դեռ, Մաքրիկ տիկինին ամուրի քոյրը. Բերայցիները այսչափ։ Միւսները, մայր ու տղայ. տղան գրագիր՝ բաքրօճէն երկու շաբթուան արձակուրդով։ Ամէն առտու կաթի եւ սուրճի միամիտ նախաճաշէ մը յետոյ որ ամէն բան է եւ զոր կ'ընէին միասին գեղին Գալզոնմալ կոչուած մարմանդին վրայ, կը պատրաստուէին ցրեւկի ժամանցը սարքելու։

—Ալֆոնին կառքը վարձենք։
—Չէ, անորը գոմէշի է, կամաց կ'երթայ։
—Լեւոնինը ձիու է։ Այո՛, այո՛։

Իրենք անձամբ կ'երթային կանանչներով յարդարել սայլին ողորմուկ մերկութիւնը, վրան ծածկել կարմիր սաւանը, կատակելով, շաղփաղփելով եւ յաճախ երգելով, երիտասարդը արձակուրդի երգ մը, նորապսակները՝ շարքին մոռցուած ծուէն մը մելամաղձիկ։ Ու զուարթութիւնը կը ցոլար միշտ դէմքերնուն վրայ, մինչեւ որ սայլը ա՛լ զարդարուէր։

Մանկամարդուհին, քիչ խօսող մէջերնուն, իր լրջութեամբը եւ յանկուցիչ հրապոյրովը դիւրաւ շահած էր համակրանքը Սէրչօին որ առջի օրուընէ սկսած էր հիացիկ յարգանք մը տածել անոր նկատմամբ։ Շատ անգամ անոնց խմբումներէն մեկուսացած՝ հետը բերած գիրքերուն հետ կը քաշուէր Մաքրիկ ծառի մը տակ։ Բոյսերու սիրահար՝ արշալոյսին կ'երկննար գիւղին ցողաթաթաւ բացատները, ձեռք ձգելու եւ ճանչնալու այն բիւրաւոր անանուն ծաղիկները զորս բնութիւնը շռայլած էր մարգերու եւ պուրակներու անտանելի խորշերուն մէջ։

* * *

—Կրնա՞մ ընկերանալ ձեզի, օրիորդ· պօթանիքի ես ալ շատ սէր տուած էի ուսանող եղած ատենս։

—Հաճոյքով, միսիէ Սէրչօ։

Եւ ուխտագնացութիւն մը ընելու պէս, առտուան արեւին հետ կը մտնէին անտառ, Մաքրիկ ցանցէ նորոյթ մախաղ մը ձեռքը, մետաքսէ կազ մը գլխուն, Սէրչօ լայնեզր գլխարկով մը. վրան ճերմակ շառբ որ զբօսաշրջիկի հով մը կուտար իրեն։

... Ցաղթ կաղնիներուն մէջ՝ որոնց զովար պատկը համբոյր կու տայ կապոյտին՝ թռչունները կ'երգեն, կ'երգեն անդադրում իրենց տարփոտ աղօթքը առտուան. պո՛ւտ պո՛ւտ, շաղի կաթիլներ կը ծորին հոս ու հոն վերի սաղարթներէն։ Անտառը կ'արձագանգուի ատեն ատեն կացինի այն խուլ հարուածներէն զոր վարը, ձորին մէջ տապալած ծառին կը փակցնէ գեղջուկ մը։

Համայնապատկերը հոն, Գալիֆոռնիոյ անտառը կը յիշեցնէր իրենց, երբ դպրոցական դեռ՝ պատկերազարդ Աշխարհագրութիւնը թղթատած էին։ Դիւրին էր ճամբուն եզրը պատահիլ վարակուոր մամռոտ կոճղի մը եւ պահ մը հանգչիլ հոն՝ սխրանքով ունկնդրելու համար այն աղմուկին որ կը խմար դարաւոր անտառին մէջ։

Տեղ տեղ կաղնիները կ'ընդհատուէին ձորով մը։ Հոն էր որ բնութիւնը աւելի կը գեղեցկանար վայրի պերճ պէսպիսութիւնով մը ուր նշդարիներ, զղեարներ եւ փշոտ մամխիներ իրար գրկած՝ իրենց կուռ կանանչով տարբեր հրապոյր մը կ'աւելցնէին միօրինակէս երկարող անձառ անտառին։ Հոս բաղեղ մը՝ մաշկամրգիի մը մէջքին պլլուած էր, հոն ճենողկյզ մը պտերներու հովանոցին տակ իր արգուզարդը չիտկած, եւ մացերի գաղտասեռ տունկերու հոծ բուսականութիւն մը ամբողջ ձորին մէջ իր խորձուիլներով բաղձիւսուած պերասան։

Կը պտըտէին ատոնց մէջ, աղջիկը յաճախ քղանցքը բռնելով, ու Սէրչօ անցք բանալու համար ճեռուրները ճանկռտելով ուռճացած մոլարոյսերու կոյս թաւուտքին մէջ։ Ու մտերմութիւնը թափ կ'առնէր երթալով, առանց խոստովանութեան, բաց ի երբեմն այն անթարթ հայեացքներէն որոնք ամէ՛ն բան կը մատնէին լռելեան։

Օր մը թաւուտքը խշրտացած էր։ Եղնիկն, տերեւներուն մէջէն նշմարած էին մարդկային կերպարան մը որ զիրենք կը դիտէր։ Բայց կարեւորութիւն չէին տուած։

* * *

—Նայի՛մ ինչ է սա գիրքդ։

—Ի՞նչ պիտի ընես որ, վրայ բերած էր աղջիկը դեղեւելով։

—Թող օրուան մը համար քովս մնայ, չըլլա՞ր։

Մաքրիկ կարմրած էր։

«Ծաղիկներու լեզուն» ֆրանսերէն անունը կը կրէր վրան։ Խելայեղ թղթատեր էր Սէրչօ, մինակ մնալուն, այդ կապոյտ կողքով միմինիկ հատորը ուր գարնան խատուտիկ ծաղիկներ լեզու առած էին պատմելու իրենց խորհրդանշանական անո՜ւշ իմաստը։ Եւ մանրակրկիտ փնտռուքէ մը յետոյ վերադարձուցեր էր գիրքը, չի մոռնալով ստորագծելու մատիտով հետագայ բառերը։

Այծտերեւ (հոնըմ էյի)։—Ցաւխտենալպէ՜ս . . .

Ապրիմ Մեռնիմ։—Կը սիրե՞ս զիս. ես՝ միշտ աւելի։

Հիրիկ (մավի զամպագ) —Ինչո՞ւ սրբութիս խաղաղութիւնը վրդովեցիր։

Գարնածաղիկ (primevère)։—Թող քովի քալենք կեանքին ճամբէն։

Հիմա իրարու տեսա՛կ մը կը նայէին. յորդած էր ա՛լ այն գաղտ զգացումը զոր մեղքի պէս ներսերնին պահած էին մինչեւ այն օրը։ Այս գիրքը բանալիքը եղած էր այսպէս իրենց փակ սէրին։

. . . Երբ իրիկուն ըլլար ու գեղ վերադառնային, այն ստոր ժամանցէն յետոյ զոր կ'ընէր գեղացին գիշերը քանի մը ժամ տավուլ զուռնայով, երբ աղմուկները մարէին ա՛լ ու գիւղը նիրհէր իր թմբիրը միամիտ, դիւրին էր տեսնել Կամացուկին չարտախին տակ նոյն զոյգը որ իր երազանքի ժամերը կ'անցընէր հեշտիւ երկնային լոյսերու աղամանդ քթթումներուն հետ։

Չէին խօսեր, բայց ատեն ատեն նո՛յն մոգական բառն էր զոր կը թոթովէին երկուքին ալ շրթունքը, Գարնածաղի՜կ․․․։ Ու հոգինին կը սարսռար տարապայման խռովքով մը։

—Ճանըմ, ա՛ս տղա՞ն ո՛վ է որ մեր քովանքը կը սլքտայ. կը ճանչնա՞ս զինքը, Մաքրիկ։

—Սանկ մը. մի՞տքդ է անցեալ նորուան անտառը փախուստով անձը։

Բ.

Օրերը կը սահէին այսպէս. Սէրչօ կը դժկամակէր վար իջնելու, երբ օրին մէկը խիստ երկտող մը կը ստանար իր բաթրօնէն։ Սիրտը կոտրած՝ համակերպած էր պարտականութեանը լուծին, առտու մը լուսնալու մօտ վար իջնելով մօրը հետ։ Նոյն շաբթուն Մաքրիկենք ալ մեկնէին պիտի. երիտասարդը խօսք տուած էր դէմի կիրակին Բերա այցելելու անոնց։

Բախտը կատկել ուզած էր սակայն հետը, բաւական անհամ կատակ մը որուն քիչ մնացեր էր կեանքը վրայ տալ։ Զորս ժամուան սայլի ճամբորդութեանը Սէրչօ շնորհքով մսեցուցած էր ինքզինքը, թոքատապ մը վաստկած որ երկու ամիս անկողին զամած էր զինքը։ Գիտակցութիւնը վրան գալուն՝ միակ բանի մը համար սկսաւ հատնիլ սիրտը, իր նուիրական ժամադրութիւնը չէր կրցած յարգել. գոնէ ատենին լո՞ւր ղրկած ըլլար։ Եթէ գիտնար Մաքրիկ՝ պիտի ներէր անշուշտ իրեն այս անգութ յամեցմանը համար,

Երբ միտքը ուզէր հեռուի կամ չկայի բաներով սնանիլ, քանի՛ անգամներ տարփանքի ու կարօտի ցաւագին թափով մը կը վերյիշէր իր կեանքի ապագայ ընկերուհին որ լման ամիս մը իր ամուրիի տժգոյն կեանքը արփաւէտած էր իր մեղր բոյթովը և հրապոյրներու վառ թարմութեամբը։ Անարին վրայ տուայտ, անցեալին յուշքերովը քթթող աչքերուն առջեւ կը բերէր մայիսի ժամանցին, անտառի պտոյտին, գիրքը, — գիրքը մանաւանդ, գեղեցիկ տողանցումով մը որ կը տգեղցնէ՛ր սակայն այժմու արդէն անհրապոյր կեանքը։ Ու վար, հետզհետէ վար սուզուելով յիշատակներու այս բոյլին մէջ, դառնալէս կը տխրէր Սէրչօ, խորաչափելով մանաւանդ այն պարապը որ օր օրի կը լայննար իր հոգիին մէջ։

Հրաշքով մը պրծած էր այս մահաբեր հիւանդութենէն։ Օգոստոսի կիսուն կիրակի մը դիմաց կ'անցնէր սրտատրոփ։ Հիւանդութիւնը գունատած ու նրբացուցած էր զինքը։ Լանջքը պճնեց՝ Պօն Մառշէի առջին հասնելուն՝ մանիշակի խուրձով մը։ Տունը ամայի գտաւ սակայն։ Բովի տունէն պատասխանեցին իրեն թէ Պէօյիւքտէրէ ամարանոց գացած են։ Ջէ՞ր կրնար երթալ մի հոն...։

Սարըեարի ծովեզրը հազիւ ոտքը դրած, բարեկամ մը կը հանդիպի որ կ'առաջարկէ ընկերանալ իրեն Ջուբերը երթալ, պղտոր ժամանց մը ընելու։ Կը համակերպի։

—Կը ճանչնա՞ս սա ընտանիքը, կը հարցնէ Սէրչօ յուզումը զսպած։

—Վերի սէթի՞ն վրայինները։

—Այո՛։

—Անոնք էրիկ կնիկ են, աղջիկները նշանած։ Շատ սիրով են, Սէրչօ, չես գիտեր, գիւղը ամբողջ կը նախանձին վրանին։

... Ալէմտաղի օր մը թաւուտքին մէջ փախուըտող ու դիչերները միշտ իրենց չուրջը դեգերող պարոնն էր անոնցմէ մէկը, միւսն ալ Մաքրիկ, Մաքրի՛կ որ զայն «սա՛նկ» մը կը ճանչնար։

Գ.

Տարի մը անցած է։ Սէրչօ մօրը հետ Եգիպտոս գացած է, բախտախնդիրի կեանք մը սկսելու հոն։

Իր Բերայի ազգականուհիներէն մէկը օր մը նամակ մը կը ղրկէր իրեն, որուն մէջ որպիսութիւն և այլն հարցունելէ վերջ, հետեւեալը կը գրէր.

«Այս նամակը ինծի գրելու առիթ տուաւ մանաւանդ երէկուան բաւական զարմանալի դէպքը։ Պիտի ըսեմ։ Այցելութեան գացած էինք մեր նոր դրացուհին։ Էրիկ կնիկ մըն են։ Կնիկը հետ ա՛յնքան մտերմացայ որ ինծի չի քաշուեցաւ բանալու իր սրտին պատմութիւնը։ Խեղճը կռահեցի թէ իր աղջիկ եղած ատենը սիրած անձը դուն ես, բայց բնաւ յայտնի չըրի։ Լքեր է քեզի, որովհետեւ խոստումդ անհաստատ գտնուեր ես, ու պարզելով քեզմէ՝ հաճութիւն է տուեր կեանքի ընկեր ընելու երիտասարդ մը զոր չէր սիրած, բայց որ խելք մը ունի կը թուցնէ եղեր վրան։ Ասոնք այնքան զարմանալի չի գտայ, որքան այն վրէժխնդիր ոգին զոր դուրս տուեր են ամուսինն ու ինքը համաձայն՝ իրենց պսակէն քանի մը օր առաջ քեզ ղրկելով հրաւիրագիրներնին։

«Վա՛խ Սէրչօս։ Ես ճանչցած չէի դեռ աղջիկ մը ասո՛ր չափ ճիւաղ։ Բարկութենս չի կրցի զսպել. —Իրաւ է թէ, ըսի սաստկէն, տղան չեմ ճանչնար, բայց ան ի՞նչ սիրտ, Աստուած իմ, գոնէ խնայէի՛ք իրեն։ —Ինծի համար զէրօ մըն է ան որ թքածը կը լզէ, պատասխանած էր սառնօրէն։ —Հիմա ի՞նչ եղաւ խնդրը, երբ մանաւանդ կ'ըսէք թէ «զիս խենթի՛ պէս կը սիրէր»։

«Բիչ մը վարանումէ յետոյ՝ խօսակցիս «բերանը վրա՛յ գնաց՝ ըսելու չափ—«Թերեւս խենթեցաւ...»։ Շրթունքը պըլպըտո՛ւմ մը իսկ չի կրեց։

«Տեղը չի կար գրել քեզի ասոնք, բայց «ուզեցի անգամ մըն ա՛լ ճանչցընել այն «քաոսը որ կոչուած է հոգի՝ մեր սեռէն «շատերուն մէջ։ Դուն ամուրի ես, կը փափաքիմ որ չի լղրճուիս այսուհետեւ կեանքըդ՝ պատորող սէրերէ»։

Դ.

«Սիրելի ազգականուհիս,

«Շատ գոհ մնացի տեղեկատուութեանդ և յորդորիդ։ Պիտի խնդրէի սակայն որ՝ որչափ ճանձրութիւն է՝ ներփակ լուսանկարը քու նոր դրացուհիիդ յանձնես, կարօտագին բարեւներ ամէնուդ։»

Քուկդ
ՍԷՐՉՕ

Պատկերը, սիրուն բեյզած մը կը ներկայացնէր, վարպետ ձեռքէ մը ջրաներկուած։ Աղւոր մարգագետնի մը մէջ զարնածաղիկներ ցանցնուած են։ Ծառի մը շուքին տակ գեղեցիկ, բայց գեղեցի՛կ, Մաքրիկէն անճանաչելի՛ս գեղեցիկ փրանսուհի մը հեշտօրէն ընկողմանած է, բարձ ըրած երիտասարդի մը ծունկը որ Սէրչօին է...։ Երկուքին ալ նայուածքէն համակ սէր ու պաշտում կ'արտափայլի։ Այս էր լուսանկարը որ տակը թարմ թուական մը կը կրէր և յետագայ պարբերութիւնը «Թերեւս խենթեցայ...»։

Այսպէսով, մեռցնող արձագանգը Մաքրիկին, խարող, անգո՛ւթ Մաքրիկին...։

ԹԷՈԴԻԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Ընդհանուր կացութիւնը.—Ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, Մոտտէր Րիվըրի մէջ Անգլիացիներուն կորուստ եղած է 448, որոնց 68ը սպաննուած և 373ը՝ վիրաւոր։ Այս վերջիններուն չորսը յետոյ մեռեր են։ Մոտտէր-Րիվըրի ճակատամարտը մինչեւ հիմա կատարուածներուն ամէնէն արիւնալին եղած է։ Եթէ հաշուի առնուի Լորտ Միթուընի զօրքերուն կրած կորուստը Պէլմոնթի և Կրաս-Բանի մէջ, անգլիացի հրամանատարը կլոր հաշուով հազար հոգի կորսնցուցած է, որոնց կէսը Մոտտէր-Րիվըրի մէջ։ Իրաւ է որ այդ վերջին տեղը Լորտ Միթուընի զինուորները ութ հազար Պօէրներու դէմ կռուեցան, մինչդեռ անկէ առաջ կատարուած ճակատամարտներուն մէջ Պօէրներուն թիւը 3000էն աւելի չէր։ Այս պարագաներուն մէջ Լորտ Միթուըն օգտակար դատած է, իր ճամբան շարունակելէ առաջ, սպասել այն օգնական զինուորներուն որոնք Բարկլէյսդ Գըլիֆէն ճամբայ ելած են։ Վերջերս ծանուցուեցաւ թէ երկու վաշտ փութով ղրկուած են Լորտ Միթուընի, թէ Սըր Ֆ. Ուօլքէր հեծեալներու և հետեւակներու գունդ մը ղրկած է Լորտ Միթուընի և թէ ուրիշ զօրագունդ մը՝ քանի մը հազար հոգիէ բաղկացած՝ Տէ Ար-Ճօնքչընէն ճամբայ ելած է դէպի Պէլմոնթ։ Ցայտնի է թէ Քիմպըրլի եթէ վտանգի տակ ըլլար, Լորտ Միթուըն անպատճառ պիտի շարունակէր յառաջանալ, բայց Պօէրները բաւական թուլցուցած են Քիմպըրլիի պաշարման շըրջանակը։ Հաւանական կ'երեւայ որ Անգլիացիները ու Պօէրները քանի մը օրէն աւելի կարեւոր ընդհարում մը ունենան, այս անգամ աւելի շատուոր։ Անգլիացիներուն օգնութեան բանակը աւելի շատ թնդանօթ պիտի ունենայ. մինչդեռ Պօէրները, դժբաղդաբար, պիտի չկրնան իրենց թնդանօթին ոյժը հաւասարակշռելու չափ թնդանօթ տանիլ պատերազմի դաշտը։ Հաւանական կ'երեւայ թէ Պօէրները Սբրինֆօնթէնի մէջ սպասեն Լորտ Միթուըին։ Նոյեմ. 27ին Մոտտէր գետակին աջ եզերքին վրայ տեղի ունեցած ճակատամարտէն ետքը կատարուած շարժումներուն վրայ տեղեկութիւն առնուած չէ։

Հեռագրական լուրերու նայելով, բազմաթիւ Պօէրներ յարձակեր են Լորտ Միթուընի զօրաբաժնին ետեւի կողմին վրայ և այդ պատճառով է որ Սըր Ֆ. Ուօլքէր, որ հաղորդակցութիւնները պաշտպանող զօրախումբին հրամանատարն է, դէպի ի առաջ տարած է իր հաւաքած բոլոր զինուորները։ Կարծողներ կան թէ Լորտ Միթուըն հիմա Հուայթ զօրավարին վիճակին մէջ կը գտնուի, վասն զի բազմաթիւ Պօէրներու կողմէ պաշարուած ըլլալով պիտի պարտաւորուի եղեր զէնքընկեց ըլլալ. սակայն այս լուրը բոլորովին անհաւանական կ'երեւայ, վասն զի ենթադրելով իսկ որ Լորտ Միթուընի նահանջի գիծը կտրուած ըլլայ, ատիկա մեծ ձախողում մը չի համարուիր, Լորտ Միթուըն կրնայ դիւրութեամբ ընկճել այն Պօէրները որոնք իր նահանջի գիծը կտրած ըլլալ կ'ենթադրեն։

Թուկէլայի հարաւային կողմէն Պօէրները անհետացած են, քանդելով երկաթուղիի երկաթէ կամուրջը, սակայն Անգլիացիները պիտի կրնան այդ գետը անցնիլ, վասն զի կամրջակներու ամբողջ կազմած մը ունին իրենց հետ։ Հիլտեարտ զօրավարին հրամանատարութեան տակ գտնուած հետազօտիչներու խումբ մը Քօլէնզօյի մօտեցեր է, առանց ընդդիմութեան հանդիպելու։

Մաֆէքինկի մէջ Անգլիացիները Նոյեմ. 25ին դուրս ելլելու փորձ մը կատարած են, սակայն արդիւնքին վրայ տեղեկութիւն մը առնուած չէ տակաւին։ Պօէրները, ինչպէս հեռագիրն ալ ծանոյց, միշտ կը ռմբակոծեն Մաֆէքինկը, առանց որոշ յատակագիծ մը, ուրկէ կ'ենթադրուի թէ անոնց հրամանատարները իրարու հետ համաձայն չեն։

Օռանժի հարաւային կողմէն պատերազմի ո և է տեղեկութիւն առնուած չէ։ Քուինսթաունի կողմը գտնուող Անգլիացիները քանի մը զօրագունդ կազմած են, մեծ մասամբ մարզուած մարդերէ։ Այդ զօրագունդերուն թիւը ցարդ 4500 հոգի է և հետզհետէ կ'աւելնայ։ Ասոնց մեծ մասը հիմա յառաջապահներուն մէջ կը գտնուի։

Բրեթորիայէն առջի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Պօէրներու ընդհանուր հրամանատար Ժուպէր զօրավարը հիւանդ վիճակի մէջ Վոլքսրուսթ հասեր է (Թրանսվալի մէջ, Նէրկաթուղիի գծին վրայ, Մաճուպա-Հիլի հիւսիսային կողմը։) Ժուպէր զօրավարին բացակայութեանը միջոցին հրամանատարութեան պաշտօնը պիտի վարէ Շաք-Պուրկէր զօրավարը։

Լէտիսմիթէն Նոյեմ. 29 թուականով կը հեռագրեն թէ քաղաքին չուրջը քսանըվեց թնդանօթներ դրուած են։ Ռմբակոծութիւնը կը շարունակէ, առանց մեծ վնաս մը հասցնելու։ Կը կարծուի թէ Պօէրները կ'ուզեն յայտնի չընել իրենց նահանջը։ Արդարեւ անոնցմէ զօրախումբեր կը քաշուին դէպի Տրաքէն լեռները (Օռանժի արեւելեան սահմանագլուխին վրայ) և դէպի ի հիւսիսային արեւմուտք։ Պօէր զինուորներուն մէջ հիւանդութիւն ծագած է։ Լուր կայ թէ Թրանսվալի և Օռանժի Պօէրներուն միջեւ անհամաձայնութիւն կը տիրէ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Խորհրդարանը ընդունեց ազգային-ազատական երեսփոխան Պ. Էրնէսթ Պասէրմանի առաջարկութիւնը՝ ընկերակցութեանց իրաւունքին պաշտպանութիւնը ջնջելու մասին։ Նախարարապետ Հօհէնլօհ իշխանը յայտարարեց թէ դաշնակից կառավարութիւնները հաւանած են այդ առաջարկութեան։

Պ. ՉԷՄՊԸՐԼԷՆԻ ՃԱՌԸ.— Բաւական ատենէ ի վեր տեսնուած չէր նախարարական ճառ մը որուն վրայ այնչափ խօսուէր, ինչպէս է Անգլիոյ գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէնի ճառը։ Հեռագիրները ու լրագիրները միշտ ու ամէն տեղ անոր վրայ կը խօսին։ Գերմանիոյ, Ռուսիոյ և Ֆրանսայի մէջ զանազան մեկնութիւններ կու տան անոր, կ'ըսեն թէ Գերմանիոյ կայսեր Անգլիա կատարած ուղեւորութիւնը վերաբերութիւն ունի այդ ճառին և կը հարցնեն թէ ի՛նչ եղած է այդ այցելութեան արդիւնքը։ Տէյլի Թէլէկրաֆ սապէս կը պատասխանէ այդ հարցումներուն.

«Նախ նկատողութեան առնուած է սա պարագան թէ երբ ո և է վէճ ծագի, Անգլիա կամ Գերմանիա ուրիշ տէրութեան մը հետ մերձեցում առաջ բերելու չաշխատին՝ իրենց հակառակորդ տէրութեան վրայ ճնշում բանեցնելու նըպատակով։ Ընդհակառակը, Անգլիա և Գերմանիա պարտին նախ ուղղակի բանակցութեանց դիմել, ո և է անհամաձայնութեան առաջքը առնելու համար։ Մնաց որ Վիլհէլմ կայսրն ալ չուզեր փոխել իր եւրոպական քաղաքականութիւնը և հաւատարիմ կը մնայ իր պարտականութեանց իբր անդամ Երրեակ Զինակցութեան, և իր աւանդական բարեկամութեանը՝ հանդէպ Ռուսիոյ։»

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.— Գերմանները եւ Չեխերը.— Տէպաթ Վիէննայի թղթակիցէն.

«Խորհրդարանական տագնապը երկու ամիսէն ետքը կը վերսկսի աւելի սպառնական և վտանգաւոր։ Այս անգամ Ֆրանց Եոսէֆ կայսրը անձամբ միջամտած է, իր ընտրած նախարարութեան ոյժ տալու համար։ Կարելի էր կարծել թէ առժամաբար չարիքին առաջքը առնուած է, վասն զի լեհական ու կղերական կուսակցութեանց պետերը կայսեր խօսք տըւած էին չընդդիմանալ այն օրինագիծերուն որոնք անհրաժեշտ են գործերու կանոնաւոր ընթացքին համար, Նաեւ կը յուսացուէր թէ այդ երկու կուսակցութիւնները մեծ ազդեցութիւն ունին իրենց դաշնակից Չեխերուն վրայ՝ համոզելու զանոնք որ խափանարար ընթացքի չհետեւին, բայց Չեխերուն յամառութեանը հետեւանքով ,կղերականները ու լեհերը երկու սուրի մէջ մնացած են, այն է կամ խոստմնադրուժ ըլլալ և կամ կառավարութեան մեծամասնութիւնը խանգարել։ Ֆուխ Նախագահը համակարծիք է Չեխերու խափանարար ընթացքին, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ կղերականները և Լեհերը նախամեծար համարած են խոստմնադրուժ ըլլալ և ոյժ տալ իրենց չեխ դաշնակիցներուն, թէեւ լաւ գիտեն թէ ներկայ պարագաներուն մէջ ո և է նախարարութիւն չի կրնար վերադառնալ՝ երկար ատեն գործադրուած այն դրութեան ,որով քուէները կը գնուին՝ մէկ կողմին եղած զիջողութեամբ ի վնաս միւսին։ Չեխերը, և անոնց հետ մեծամասնութիւնը կը պահանջեն որ դատական նախարար Պ. Քինտինկէր հրաժարի. Կը պահանջեն նաեւ որ չեխերէնը իբրեւ պաշտօնական լեզու ընդունուի ներքին վարչութեան մէջ և կառավարութիւնը միանգամայն օրինագիծ մը ներկայացնէ՝ լեզուներու խնդրին կարգադրութեանը համար։ Դատական նախարարին հրաժարականը պահանջել, ամբողջ դահլիճին հրաժարականը պահանջել ըսել է։ Գալով չեխերէնը ներքին վարչութեան մէջ ընդունուելու խնդրին, դժուարութիւն մը պիտի չծագի, որովհետեւ Գերմանները յայտարարած են արդէն թէ պիտի չընդդիմանան, բաւական է որ Չեխերը գոհ ըլլան այդ լեզուն գործադրելի ընելու միայն այն նահանգներուն մէջ ուր չեխերէն կը խօսուի, և ոչ թէ ամբողջ Պոհեմիոյ մէջ ուր կը գտնուին նաեւ բոլորովին գերմանական նահանգներ։ Այս եղանակաւ համաձայնութիւն մը կարելի պիտի ըլլայ, բայց նախարարապետ Քլարի կոմսը չուզեր նախաձեռնութիւն ստանձնել. կ'ուզէ որ այդ ազգայնութիւնները իրենց մէջ համաձայնին, սակայն դժուարութիւնը այդ կէտին մէջ է. ո՛չ Չեխերը և ոչ ալ Գերմանները կ'ուզեն առաջին քայլը առնել ,բայց ժամանակը կ'անցնի և Չեխերը կը շարունակեն իրենց խափանարար ընթացքը։ Կ'ըսուի թէ Ֆրանց Եոսէֆ կայսրը մտադիր է պաշտօն յանձնել Վինտիշկրաց կոմսին, որ անկողմնակալ անձնաւորութիւն մըն է, համաձայնութիւն մը գոյացնել երկու ազգայնութեանց միջեւ։ Կոմսը երբ այդ պաշտօնը գործադրելու զբաղի, այդ ժամանակամիջոցը տեսակ մը զինադադար պիտի ըլլայ և թոյլ պիտի տայ որ ստիպողական օրինագիծերը քուէարկուին։ Լաւատես ըլլալու է, սակայն, կոմսին այդ պաշտօնին յաջողութեանը հաւատալու համար։ Միտքերը այնչափ գրգռուած են և խորհրդարանական դրութեան վարկը այնչափ կոտրած է որ ասկէ վերջը փրկութեան միակ ճամբան սահմանադրութեան 14րդ յօդուածին գործադրութիւնը կ'երեւայ։»

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.—Աւստրիոյ պատուիրակութեան կըլմբացորդի յանձնաժողովը ստուար մեծամասնութեամբ ընդունեց տեղեկագիր Պ. Տուլմպայի առաջարկութիւնը որով վստահութիւն կը յայտնուի Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարար Կոլուխովսքի կոմսին։

—Նոյն յանձնաժողովը առջի օրը աւարտեց վիճաբանութիւնը արտաքին գործոց նախարարութեան ելմտացոյցին զոր անփոփոխ ընդունեց։

ՊԱՊԻՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ.— Օսէրվաթօրէ Ռոմանօ կը ծանուցանէ թէ Պապը թեթեւ հարբուխ եղած է և երեքչաբթի օրուընէ ի վեր անկողնէն չելլար զգուշութեան համար։

ԿՈԼՈՒԽՈՎՍՔԻ ԿՈՄՍԻՆ ճառը, կ'ըսէ Ֆրէմտէնպլաթ, միայն ընդհանուր տեսութիւն մը չի պարզեր՝ Աւստրիա-Հունգարիան մասնաւորաբար շահագրգռող շրջանակներուն համար. Նաեւ միայն չապահովցներ թէ եւրոպական խաղաղութիւնը վտանգի տակ չէ. «Այլ, կը յարէ վիէննական թերթը, աւելի հեռուն կ'երթայ. խօսելով այն դէպքերուն վրայ որոնք առ այժմ ուղղակի վերաբերութիւն չունին մեզի հետ, նախարարը այն անկեղծութեամբ որուն համար պէտք է շնորհակալ ըլլանք, կը խոստովանի թէ չենք կրնար առանց մտահոգութեան խորհիլ անոնց հետեւանքին վրայ, եթէ ժամանակին հարկ եղած միջոցները ձեռք չառնենք։ Այդ միջոցները կը կազմեն այն անհրաժեշտ մասնակցութիւնը զոր պէտք է ունենանք՝ տնտեսական ընդհանուր զարգացումին առթեն։»

ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Հռոմէն կը հեռագրեն թէ հոն տեղեկութիւն մը չկայ այն լուրին վրայ որուն համաձայն Անգլիոյ Թագուհին, Գերմանիոյ կայսրը և Իտալիոյ Թագաւորը պիտի տեսակցին Իտալիոյ մայրաքաղաքին մէջ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Նորտ Տօյչէ Ալկեմայնէ Ցայթունկ կը հերքէ լրագիրներուն այն լուրը թէ Խորհրդարանին ներկայ տարեշրջանին մէջ նաւատորմին օրինագիծը պիտի չներկայացուի, այլ պարզ յիշատակագիր մը։ Ընդհակառակը, կը յարէ նոյն թերթը, կառավարութիւնը Խորհրդարանին պիտի ներկայացնէ նաւատորմի յաւելուածական օրինագիծ մը որ պատրաստուելու վրայ է և որուն ներկայացուելուն թուականն ալ տակաւին որոշուած չէ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Հելլէն կառավարութիւնը որոշեց նաւատորմին համար արագաձգական թնդանօթներ յանձնարարել Անգլիա։

—Դատական նախարարութիւնը որոշեց ընդհանուր քննիչ մը կարգել բանտերուն համար։

—Աթէնքի իտալական դեսպանը ծանուցեր է հելլէն կառավարութեան թէ իր կառավարութիւնը կը թեթեւցնէ Իտալիոյ և Յունաստանի միջեւ կնքուելիք առեւտրական դաշնագրին համար ըրած պահանջումները, մանաւանդ այն կէտին նըկատմամբ որ կը վերաբերի հելլենական ջուրերու մէջ ձկնորսութեան և հելլենական գինիներուն Իտալիա ներածուելուն։ Հիմա կը սպասուի որ Յունաստան ալ զիջողութիւններ ընէ, որպէս զի դաշնադրութիւնը վերջնապէս կնքուի։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՆԵՐ.— Ամէնէն աւելի շատ լուսանկար ունեցողը Կալլէսի իշխանն է. հազարաւորներ ունի։ Կալլէսի Իշխանէն ետքը կուգայ Գերմանիոյ կայսրը որ զինուորական վեց հարիւր տեսակ լուսանկար ունի, հետիոտն կամ հեծեալ։ Վիլհէլմ Բ. իր դիրքը անձամբ կ'ուսումնասիրէ հայելիին մէջ նայելով։ Ֆրէտէրիք կայսրուհին առանձին լուսանկար հանել չուզեր, այլ խմբովին, զոր ինք կարգի կը դնէ սքանչելապէս։ Ֆրանց Եոսէֆ կայսրը բնական դիրքերը կը սիրէ։ Ցարը շատ չախորժիր և գործիքին առջեւ չի կրնար կենալ, այնչափ որ մինչեւ հիմա անոր ճիշդ մէկ կենդանագիրը առնել կարելի եղած չէ։ Թէեւ Նիքօլա Բ.ի շատ մը լուսանկարները կը ծախուին, սակայն ատոնք Եորքի դուքսինն են, վասն զի շատ կը նմանի Ցարին։ Հոլանտայի դեռատի թագուհին կ'ուզէ ամէն օր իր լուսանկարը հանել տալ։ Ռումանիոյ գրագէտ թագուհին, Քարմէն Սիլվա, շատ կը սիրէ խորհրդաւոր երեւոյթ մը առնող դիրքերը, նկարելու զբաղած, բանաստեղծական խոհանքի մէջ թաղուած եւն։

Ամէնէն աւելի շատ ծախուած լուսանկարներն են՝ Պապինը, տարին 18,000 հատ, Կալլէսի իշխանինը՝ 16,000, Գերմանիոյ կայսեր՝ 15,000, Ցարինը՝ 14,000 և Էօժէնի նախկին կայսրուհիինը՝ 800։

ՔԱՐԻՒՂԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Ռուսիոյ առեւտրական նախարարութեան թերթը բոլորովին կը հերքէ այն լուրը թէ քարիւղի մաքսը պիտի զեղչուի։

1900
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ ՕՐԱՑՈՅՑ
Չորս լեզուաւ
ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ, ՀԱՅԵՐԷՆ, ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԵՒ ՅՈՒՆԱՐԷՆ
Ըստ հին, նոր եւ արաբական տոմարներու
Պարզ կազմ 3 ղրշ. լաթակազմ 5 ղրշ. ոսկեզօծ կազմ 8 ղրշ։ Կը գտնուի բոլոր թղթավաճառներու քով։
Կեդրոնատեղի Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ թղթավաճառանոց։ Ֆինճանճըլար եօգուշու, թիւ 27, Ստամպոլ։ 8—20

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.— Սկիւտարի նաիպ անուանուեցաւ Անատոլուի Գազասկերութեան քարտուղարներէն Իսմայիլ Հագգը էֆ.։ Տրապիզոնի նահանգին Սիւրմինէ գաւառակին նաիպ անուանուեցաւ Ալաչի նախորդ նաիպ Ալի Զիհնի էֆ.։ Այտընի նահանգին Պայընտըր գաւառակին նաիպ անուանուեցաւ Բէթրիճ գաւառակին նախկին նաիպ Ապտիւլմուհին էֆ.։

—Միրլիվայի աստիճան տրուեցաւ կայս. թիկնապահ գնդապետ Բէնան պէյի։

—Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Պէլճիքայի արտաքին գործոց նախարարին։

—Առաջին կարգի Շէֆգաթ պատուանշան տրուեցաւ կրթական նախարար Զիհնի փաշայի կնոջը ու մեծ աղջկանը. Երկրորդ կարգի՝ երկրորդ աղջկանը և երրորդ կարգի՝ երրորդ աղջկանը ու թոռանը։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Վեհ. Սուլթանը ականաւոր Մէճիտիէ պատուանշան շնորհեց Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար Ֆոն Պիւլով կոմսին։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ԴԵՍՊԱՆԸ — Խարիճիէի արարողապետի օգնական Հիլմի պէյ երէկ ռումանական դեսպանատունը երթալով, յանուն Վեհ. Սուլթանին բարի գալուստ մաղթեց նոր դեսպան Պ. Կիքայի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ դատարաններու վճռագիրներու գործադրութեան ճիւղին մէջ գործուած զեղծումներու դատը երկու մասի բաժնուած է։ Նախ պատժական մասը կայ. այդ ճիւղին արձանագրութեան պաշտօնեայ Հասան Րիզա էֆ. որ այդ զեղծումները գործած ըլլալու համար իբրեւ ոճրագործ ամբաստանուած է, ինչպէս ծանուցինք, պիտի դատուի եղեռնադատ ատեանին առջեւ։ Երկրորդ մասն է հատուցման խնդիրը, այսինքն Հասան Րիզա էֆ.ի իւրացուցած դրամին հատուցումը որ առեւտրական դատարանաց վճռագիրներու գործադրութեան ճիւղին նախորդ պաշտօնեայ Մէհմէտ Ճէլալէտտին պէյէ, հիմակուան պաշտօնեայ Աքիֆ պէյէ և արկղակալ Ֆաիգ էֆ.է կը պահանջուի՝ իբրեւ պատասխանատու կորսուած դրամներուն։ Առեւտրական դատարանի երեք ճիւղերը, առաջին, երկրորդ ու ծովային առեւտրական ճիւղ, օրէնքին տրամադրութեան համաձայն, հաւաքական նիստի մը մէջ երէկ սկսան դատել այդ երեք պաշտօնեաները։ Անձնական դատախազն է դատական նախարարութիւնը որուն կողմէ փոխանորդաբար ներկայ էր Էտիպ էֆ.։ Մէհմէտ Ճէլալէտտին պէյի փաստաբաններն էին Շապուհ էֆ. ու Քէմալ էֆ., Աքիֆ պէյի՝ Գրիգոր էֆ. Զօհրապ ու կոմս Օսթրօրոկ, և Ֆաիգ էֆ.ինը՝ Քէմալ էֆ.։ Դատական նախարարութեան փաստաբանը կը պահանջէր 70,000 ղրուշ վճռագիրներու գործադիր նախորդ պաշտօնեայ Մէհմէտ Ճէլալէտտին պէյէ, 140,000 ղրուշ՝ հիմակուան պաշտօնեայ Աքիֆ պէյէ և 90,000 ղրուշ արկղակալ Ֆաիգ էֆ.է։ Դատը երէկ վերջնական հանգամանք մը չստանալով, տասնըհինգ օրուան յետաձգուեցաւ։

ՊԷՇԻՔԹԱՇԻ ՀՐԴԵՀԸ — Երէկ իրիկուն ժամ 12ին մօտ Պէշիքթաշ Քէօյ Իչի Գազան Ասմաղ փողոցին մէջ կառապան Ցակոբի տունէն հրդեհ ծագեցաւ։ Կրակը սկսած փողոցը խիտառխիտ փայտաշէն տուներէ կազմուած էր և նոյն միջոցին հարաւային սաստիկ հով մըն ալ կը փչէր։ Այդ պատճառով կարելի չեղաւ անմիջապէս վտանգին առաջքը առնել։ Հրդեհը տեւեց երկուքուկէս ժամ և այրեցան տասնըվեց տուն ու եօթը խանութ։ Հրդեհը մարելու շատ աշխատեցան Բերայի ու Թէրսանէի շրջանակի զօրքերը և ռուսական դեսպանատան պահականութեան երկու սպայ և քսան նաւաստի։ Հրդեհին վայրը փութացած էին Սպարապետ Րիզա փաշա, քաղաքապետ Րըտվան փաշա, ոստիկանութեան նախարար Շէֆիգ պէյ, Պէշիքթաշի ոստիկանապետ Հասան փաշա և ցամաքային ու նաւային շրջանակի զօրքերու հրամանատարները։ Վեհ. Սուլթանը իմանալով՝ անմիջապէս միւսահիպ մը և մասնաւոր թիկնապահ Զէքքի Մէհմէտ փաշան ղրկեց, որպէս զի հարկ եղածը ի գործ դընեն հրդեհին առաջքը առնելու համար։ Ն. Վեհափառութիւնը հրամայեց նաեւ որ հրդեհէն վնասուածներուն ցուցակը պատրաստելով մատուցուի։ Պէշիքթաշի ոստիկանապետ Հաճի Հասան փաշա կատարեց կայս. այդ հրամանը։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քոնսթան, ինչպէս ծանուցինք, երէկ Բարիզ ուղեւորեցաւ արեւելեան ճեպընթացով։ Խարիճիէի արարողապետի օգնականներէն Ապտիւրրէզզագ պէյ, կայս. թիկնապահ Հիւսնի փաշա և Մեծ Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին թարգմանները, Սիրքէճիի կայարանը երթալով ողջերթ մաղթեցին Պ. Քոնսթանի։ Դեսպանատան խորհրդական Պ. Պաամ գործակատարի պաշտօն պիտի վարէ ի բացակայութեան դեսպանին։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպանը երէկ իրիկուն սեղան մը տուաւ որուն ներկայ գտնուեցան Ռուսիոյ դեսպանը, խորհրդականը ու առաջին քարտուղարը, Օսմ. Պանքային ընդհանուր տնօրէն Սըր Համիլթըն Լանկ, Իտալիոյ, Հոլանտայի, Մ. Նահանգաց ու Սպանիոյ դեսպանները, պուլկարական գործակատարը և ուրիշ հրաւիրեալներ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՃԱՓՈՆ.— Վեց ամիս առաջ Վեհ. Սուլթանը հրամայած էր Կ. Պոլսոյ Ճափոնցի վաճառական Պ. Եամատայի որ Ճափոն երթալով անկէ մայրաքաղաք բերէ հազուագիւտ թռչուններու հաւաքածոյ մը։ Պ. Եամատա Ճափոնի մայրաքաղաքը հասնելուն շատ մը անձնաւորութիւններ խնդրեր են անկէ տանիլ իրենց կողմէ եղած զանազան նուէրներ՝ Վեհ. Սուլթանին մատուցուելու համար։ Այդ պատճառաւ է որ Պ. Եամատա անցեալ օր երբ Կ. Պոլիս վերադարձաւ, իրեն հետ բերաւ, թռչուններէն զատ, ուրիշ նուէրներ, զորս ղրկած են Քոմացու իշխանը, Հօզօքավա մարքիզը և Թօքուկավա մարքիզը։ Ասոնք քանի մը տարի առաջ յաջորդաբար Կ. Պոլիս եկած են։ Քոմացու իշխանը ղրկած է հազուագիւտ տասը թռչուն, որոնց վեցը Եւրոպայի համար անծանօթ տեսակի մը կը վերաբերին։ Միւսներուն ղրկած թռչուններուն ալ նմանը չկայ Եւրոպայի մէջ։ Դէր-ծովակալ Թանաքա որ քանի մը տարի առաջ Կ. Պոլիս այցելած էր իբրեւ հրամանատար Հիեէի մարտանաւուն, ոսկեզօծ ու արծաթազօծ գեղակերտ տուփ մը ղրկած է, շինուած ԺԸ. դարուն։ Ղրկուած նուէրներուն մէջ կայ փայտէ փոքր թռչուն մը որ արուեստի նուրբ արտադրութիւն մըն է։ Պ. Եամատայի կողմէ Ճափոնէն ղրկուած թռչուններուն թիւն էր հազար երկու հարիւր, որոնք հարիւր յիսուն տեսակէ կը բաղկանան։ Պ. Եամատա թէեւ Միքատոյի պալատէն թռչուն դարմանող երկու մասնագէտ առած էր իր հետ, բայց կլիմայի փոփոխութեամբ այդ թռչուններէն երեք հարիւր երեքը միայն կարելի եղաւ ողջ բերել։ Կայս. Իրատէով, թռչուն դարմանող այդ երկու մասնագէտները՝ Քավաքումի և Արիֆուզա՝ կայս. պալատան մէջ պիտի ծառայեն։ Ճափոնի արտաքին գործոց նախարար Աօքի դէրկոմսը Վեհ. Սուլթանին կը ղրկէ ոսկեքանդակ հին սուր մը որ քանի մը օրէն մայրաքաղաք պիտի բերուի Մէսաժըրիի շոգենաւով։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանատան Իմոճէն պահականութեան հրամանատարին և երկու սպաներուն մեկնելուն առթիւ, դեսպանատան ու հիւպատոսարանի պաշտօնեաները և անգլիական գաղթականութեան երեւելիները, առջի իրիկունը, Սփլանտիտի մէջ սեղան մը տուին։ Իմոճէնի նոր հրամանատարն է Պ. Հանքոք։

ՌԷՅՆՍ ԶՕՐԱՎԱՐԸ.— Անգլիացի զօրավար Ռէյնս, ինչպէս ծանուցուեցաւ, անցեալ ուրբաթ Սէլամլըքի արարողութեան ներկայ գտնուելուն առթիւ արժանացած էր կայս. մեծարանքներու։ Նաեւ Վեհ. Սուլթանը հրամայած էր որ զօրավարը Կ. Պոլսէն մեկնելէ առաջ անգամ մըն ալ կայս. պալատ երթայ։ Արդ, Ռէյնս զօրավարը առջի օրը կայս. պալատ երթալով ներկայացաւ առաջին քարտուղարին և խնդրեց Վեհ. Սուլթանին մատուցանել իր երախտագիտութիւնները այն կայս. հոգածութեանց համար որոնց արժանացած էր, Կ. Պոլիս գտնուած միջոցին։ Ն. Վեհափառութիւնը բարեհաճեցաւ առաջին քարտուղար Թահսին պէյի միջոցաւ ,զօրավարին յանձնել Լիաքաթի ոսկի շքադրամ ի վարձատրութիւն այն ծառայութեանց զորս Ռէյնս զօրավարը մատուցած է օսմ. կառավարութեան։ Վեհ. Սուլթանը հաճեցաւ ընդունիլ զօրավարին մատուցած մէկ քարտէսը որ կը ներկայացնէ 1854ին Սկիւտարի մէջ Անգլիացիներուն բանակետղը այն օրը երբ Սուլթան Մէճիտ կայսրը աչքէ կ'անցընէր զանոնք։ Այդ օրը միանգամայն Վիքթորիա թագուհիին ծնընդատարեդարձն էր։ Զօրավարը երէկ մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս։

ՍԹԱՄԱԹԻԱՏԻՍԻ ԳՈՐԾԸ.—Կ. Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին պատժական ճիւղը, կ'ըսէ Մոնիդէօռ, առջի օրը զբաղեցաւ Ղալաթիոյ մէջ դրամարկղի վաճառական Պ. Անթուան Սթամաթիատիսը որ ամբաստանուած էր թէ կեղծ թուղթերու միջոցաւ իր եղբօրորդին Պ. Ժորժ Արսօթոլու Սթամաթիատիսը իր ժառանգութենէն և հօրենական 150,000 ոսկիի հարստութենէն զրկած է։ Պ. Անթուան Սթամաթիատիս դատապարտուեցաւ մէկ տարուան բանտարկութեան և 26,000 ոսկի հատուցանելու իր եղբօրորդւոյն։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ Պէթրօբավլովսք զրահաւորը որ իր հիմա Մալթա կը գտնուի, քանի մը օրէն Իզմիրի նաւահանգիստը կը սպասուի։

ՊՈՒԼԿԱՐ կառավարութիւնը անցեալ օր պաշտօնեաններուն հոկտեմբերի ամսաթոշակը վճարեր է նոր պանքտոմսերով որոնց փոխարժէքը արծաթ դրամով վճարելի է։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ վարչութիւնը շըրջաբերական-հեռագիր մը ղրկելով ամէն կողմ՝ ծանոյց թէ Ծայրագոյն Արեւելքէն ժամանող նաւերը օսմ. նաւահանգիստներուն մէջ ազատ մուտք պիտի ունենան, անոնց առողջապահական անցագիրները քննուելէ ետքը։

ՕՍՄ. ՍՊԱՆԵՐ.—Սպարապետ Դուռը հարկ եղած գործողութիւնները կը կատարէ օսմ. քսան սպաներ Գերմանիա ղրկելու համար, որպէս զի կատարելագործեն իրենց զինուորական ուսումը։

ՊԱՏՈՒԱԿԱԼ ՀԻՒՊԱՏՈՍՆԵՐ.— Կայս. կառավարութիւնը մտադիր է օսմ. պատուակալ հիւպատոսութիւններ հաստատել Աւստրիոյ և Գերմանիոյ մէկ քանի քաղաքներուն մէջ։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը որոշեց որ օտար երկիրներու օսմ. հիւպատոսարաններէն ամէն երեք ամիս Օսմ. Պանքային միջոցաւ ղրկուած հասոյթները հաւասարապէս բաժնուին նոյն նախարարութեան պաշտօնեաներուն։ Այս որոշումը երէկուընէ սկսաւ գործադրուիլ։

ԳԱՀԻՐԷԷՆ կը գրեն թէ հոն յանձնաժողով մը կազմուեր է՝ Սուտանի պատերազմին պատճառով վնասուող հելլեններուն ըլլալիք դրամական հատուցման քանակութիւնը ճշդելու համար։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ Միջերկրականի ֆրանսական նաւարաժնին մեծ մասը երկուշաբթի առտու Պէրութէն Իզմիրի նաւահանգիստը ժամներ է՝ Ռուսթան դեր-ծովակալին հրամանատարութեամբ։ Հոն ժամանող մարտանաւերն են Շառլ-Մարթէլ, Քառնօ, Ժօռէկիպեռի, Մասէնա ու Պուվէ՝ առաջին կարգի զրահաւորները։ Բոթիւօ, Շանզի, Լաթուշ Թրէվիլ ու Լինուա յածաւորակները։ Պռէնիւս, Լավուազիէ ու Հալլըպառտ արդէն Իզմիրի նաւահանգիստը կը գտնուէին։ Ծովակալին գտնուած մարտանաւը, կառավարական պաշտօնատան և օսմ. պահականոցին մօտէն անցած ատեն, նուագածուները Համիտիէ քայլերգը նուագեր են։ Թէ՛ օսմ. պահականոցին և թէ՛ ֆրանսական մարտանաւերուն նաւազները փոխադարձաբար զիրար ողջուներ են։ Նաւաբաժինը երկաթ նետած ատեն Շառլ Մարթէլ զրահաւորը, ուր կը գտնուէր Ռուսթան դեր-ծովակալը, օսմ. դրօշ պարզեր և քսանըմէկ թնդանօթ արձակեր է։ Փոխադարձաբար պատասխաներ են օսմ բերդը, օսմ. պահականոցը եւ ռուսական, գերմանական ու ֆրանսական մարտանաւերը։ Օսմ. պահականոցին հրամանատարը և ռուսական մարտանաւին պետերը այցելութիւն տուեր են Ռուսթան դեր-ծովակալին։

ԴԱՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնը պատրաստել կու տայ ցուցակը այն բանտարկեալներուն որոնք իրենց պատժին երկու երրորդ մասը աւարտած ըլլալով, Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին առթիւ ազատ պիտի արձակուին։

ԹՈՒՐՔԵՒՀԵԼԼԷՆ հիւպատոսական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուեցաւ։

ՀԱՅ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐՈՒ Ս. Պատրիարքը երէկ Բ. Դուռը երթալով այցելութիւն տուաւ Ներքին գործոց նախարարին։

ԻԶՄԻՏԻ Նաւարանին մէջ նոր շինուած Սաիգի Շաւքի մարտանաւը երէկ Պոլսոյ նաւահանգիստը բերուելով Թէրսանէ տարուեցաւ ուր կոզմածները և զէնքերը պիտի զետեղուին։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԽՏԻՎԸ 12,300 ղրուշ նուիրեր է Մէրմէրիսի մէջ կառուցուող մզկիթին շինութեան ծախքին համար։

ՆԵՐՈՒՄ.— Ալի էֆ. անուն մարդ մը որ մարդասպանութեան համար դատապարտուած ըլլալով Մալաթիոյ բանտը կը գտնուէր, հիւանդագին վիճակին պատճառով ներման արժանացաւ։

ԲԵՐԱՅԻ նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր-անդամ Մահմուտ Ճէմալէտտին պէյ որ հիւանդ էր, երէկ մեռաւ։

ՋԷՆՔԻ ԱՐԿԱԾ.— Երէկ ժամ 7 ու կէսին ցաւալի արկած մը պատահեցաւ Պոլիս, Պահճէ Գաբու, պահականոցին դիմացը գտնուած զինավաճառի խանութին մէջ։ Քաղաքապետութեան հասոյթներու գանձման դիւանին քարտուղարներէն Հասան Մուխթար էֆ. նոյն զինավաճառին խանութը գացած էր իր ռէվօլվէրը ուրիշ ռէվօլվէրի մը հետ փոխանակելու համար։ Խանութպանը, աւստրիացի Գ. Ժօրժ, ապակեդարանէն հանեց սեւ կոթով ամերիկեան վեցհարուածեան մը և ներկայացուց Հասան Մուխթար էֆ.ի որ զայն քննել ետքը, փամփուշտ մըն ալ ուզեց և փորձելու համար դրաւ հրազէնին մէջ, բայց յանկարծ կրակ առնելով գնդակը մխուեցաւ խանութպան Գ. Ժօրժի փորը, վիրաւորը նոյն վայրկեանին գետինը ինկաւ։ Հրազէնին պայթումը լսելուն պէս, անցորդները հաւաքուեցան խանութին առջեւ. այդ միջոցին Հասան էֆ. դուրս ելաւ։ Սակայն ոստիկանները վրայ հասնելով դէմ առ դէմ եկան Հասան էֆ.ի հետ որուն յուզեալ վիճակէն և դէմքին գունատութենէն կասկածեցան և նորէն զինավաճառին խանութը մտցուցին զայն։ Գ. Ժօրժ ճանչցաւ Հասան էֆ.ն և ըսաւ թէ զինքը վիրաւորողը ան է, բայց դիտմամբ չէ ըրած և դիպուածի արդիւնք է։ Հասան էֆ. պահականոց տարուեցաւ։ Ոստիկանութեան բժիշկ Սիմոն պէյ քննեց վիրաւորը և նախնական դարմանները ըրաւ։ Յետոյ Գ. Ժօրժ կառքով ֆրանսական հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ, կապարը հանուելու համար։ Դատական Նախարարութեան կողմէ ընդհանուր դատախազի օգնական մը և հարցաքննիչ դատաւոր մը դէպքին վայրը փութալով նախնական քննութիւն մը կատարեցին և վիրաւորին յայտարարութիւնը արձանագրեցին։ Կ՚ըսուի թէ Գ. Ժօրժի վիճակը վտանգաւոր է. վասն զի կապարը բաւական տեղ փորին մէջ մխուած և արիւնը ներսը հոսած է։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Այս առաւօտ, Ս. Պատրիարք Հայրը Բերայի Էսաեան վարժարանը այցելելով, աչքէ անցուց աղջկանց բարձրագոյն դասընթացքը։ Յետոյ, Ն. Սրբազնութիւնը քննութիւն մը կատարեց՝ վարժարանին կից գտնուող և Ցունաց Հիւանդանոցին սեփականութիւն եղող կալուածին վերաբերող ծանօթ խնդրին վրայ։

Ս. Պատրիարք Հօր կընկերանային Վսեմ. Ստեփան փաշա Ասլանեան և Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան որոնք, ինչպէս կը յիշուի, այս խնդրին համար քննիչ կարգուած են Ազգ. Վարչութեան կողմէ։

Թաղ. Խորհուրդին կողմէ՝ Էսաեան վարժարանը կը գտնուէր ատենադպիր Խնդիր էֆ. Սիմոնեան և դպրոցին տեսուչը Մարկոս էֆ. Նաթանեան որոնք ընդունեցին Ս. Պատրիարք Հայրը։

—Քաղ. Ժողովը այսօր ժամ 8ին գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Վսեմ. Ստեփան փաշայի։ Ներկայ էին հինգ անդամներ։

—Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ նամակ մը գրելով Երուսաղէմի լուսարարապետ և Կիլիկիոյ Կաթողիկ. ընտրութեան գործադիր տեսուչ Տ. Սահակ եպիսկ. Խապայեանին, հաղորդեց անոր սոյն պաշտօնին վերաբերող կայս. Իրատէին շնորհուած ըլլալը, յարելով որ Դատական Նախարարութեան կողմէ այսօր վաղը Պատրիարքարան կը յանձնուին հարկ եղած պաշտօնագիրները։ Հետեւաբար, Ն. Ամենապատուութիւնը յանձնարարեց Խապայեան Սրբազանին՝ որ պատրաստ գտնուի, Պատրիարքարանէն իրեն հեռագրուելուն պէս, ճամբայ ելլել դէպի Ատանա ուր պիտի ուղեւորի նաեւ Պէհճէ պէյ, կրօնական գործոց տեսուչի օգնականը։

—Կը լսենք թէ Բերայի Թաղ. Խորհուրդը մտադիր է աղջկանց նախկին Արհեստանոցին մէջ մանչերու արհեստանոց մը հաստատել, ուր կօշկակարութիւն, դերձակութիւն և փորագրութիւն պիտի սորվին Բերա բնակող աղքատիկ տղաք, առ այժմ երեսունի չափ։

—Մանչէսթըրէն 81 անգլ. ոսկի ղրկուած է Պատրիարքարան, որբախնամ գործին ի նպաստ։

—Մուշի առաջն. տեղապահ Տ. Բարգէն վարդապետէն և Պայազիտի առաջն. տեղապահ Տ. Մամբրէ վարդապետէն զատ, Երզրումի առաջն. տեղապահ Տ. Զաւէն Ծ. Վ. ալ ընդարձակ տեղեկագիր մը ղրկած է Պատրիարքարան, ի մասին վիճակային տնտեսական գործերու, և կարօտեալներու համար նպաստի փութացման պէտքը շեշտած է։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Արիս էֆ. Պալըգճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ 'փոխան ծաղկեպսակի 100 դահեկան նուիրած է Հիւանդանոցիս Թորոս էֆ. Պալըգճեան։

ԱԶԴ.— Գերմաներէնի և անգլերէնի հմուտ անձ մը տրամադրելի ժամեր ունի դասեր տալու դպրոցներու մէջ և մասնաւորներու։ Դիւրուսոյց եղանակ։ Դիմել Արեւելքի խմբագրատունը։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ

1900 տարւոյ

Ազգային Հիւանդանոցի ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑԸ հրապարակ ելած է արդէն նախորդ տարիներու ծաւալէն տարբեր դիրքով. այսինքն մեծադիր ութածալ 400 էջէ բաղկացած ընտիր թուղթի վրայ մաքուր տպագրութեամբ։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑԸ կը պարունակէ Զանազան Գիտելիքներու բաժնին մէջ, ընդարձակ տեղեկութիւններ այլեւայլ տոմարներու, տոմարական հաշիւներու, ինչպէս նաեւ Հայ Եկեղեցւոյ տօնացոյցին վրայ։ Ազգ. Հիւանդանոցի պատմութիւնը և արդի վիճակը ամփոփ կերպով ներկայացուած են, նոյնպէս Հիւանդանոցի չորս գլխաւոր բարերարներուն Յարութիւն ամիրա Պէզճեանի, Յովհաննէս պէյ Տատեանի, Պօղոս պէյ Տատեանի և Կարապետ ամիրա Պալեանի կենսագրութիւնները ու պատկերները, ինչպէս նաեւ Հիւանդանոցիս սատարող հանգուցեալ Տ. Խաչատուր քահանայ Տէր Գաբրիէլեանի պատկերը։ Կ. Պոլսոյ Հայ եկեղեցիներուն և Արմաշու Դպրեվանքին պատմութենէն զատ, ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑը կը պարունակէ կտակի, նուէրի և վաշխի օրինական ընդհանուր տրամադրութեանց մասին տեղեկութիւններ ևն։ Օգտակար ծանօթութիւններ տրուած են Երկրագործական դրամատան, տոկոսի օրէնքին, ժառանգական փոխանցմանց, կալուածական տուրքին, թղթատարութեան, հեռագիրներու, դրոշմատուրքի, զանազան տէրութեանց դրամոց մասին և այլն։

Վիճակագրական տեղեկութեանց բաժինը կը պարունակէ Օսմանեան Կայսրութեան և Հայ Եկեղեցւոյ վերաբերեալ կարեւոր ծանօթութիւններ ևն ևն, ամէն տարուան հրատարակութիւններէն աւելի ճոխ ու մանրամասն.

Այս ընդարձակ հատորը, որուն 8 ղրշ. գին որոշուած է, կը ծախուի բոլոր Հայ գրավաճառաց քով և Հիւանդանոցի գրասենեակը։ (Կնիք Հոգաբարձութեան)

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Դեկտեմբեր 5ի թերթէն)

ՄՈՏՏԷՐ ՌԻՎԸՐԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ.— Տէյլի Քրոնիքլ հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ Մոտտէր-Ռիվըրի ճակատամարտին վրայ, նոյեմ. 30 թուականով.

«Երէկ ամէնէն ծանր ճակատամարտը կատարուեցաւ Մոտտէր գետակին վրայ և տեւեց տասնըչորս ժամ։ Պօէրները, գրեթէ տասը հազար հոգի, խիստ ամուր դիրք մը բռնած էին և ութ քիլօմէթր երկայնութեան մը վրայ՝ տարածուած էին Մոտտէր գետակին աջ եզերքին վրայ։ Զօրաւոր թնդանօթներ ունէին։ Անգլիական կիսաբաժինը կը կազմէին վեցուկէս վաշտ հետեւակ, հեծեալ զօրքեր և դաշտային երեք հրետանի։ Ճակատամարտը սկսաւ առտուն կանուխ։ Անգլիացիներուն թնդանօթները կրակ ըրին Պօէրներուն ձախ կողին վրայ. ասոնք պատասխանեցին իրենց դաշտային թնդանօթներով և Մաքսիմներով։ Թնդանօթի կատաղի ճակատամարտ մը կատարուեցաւ քանի մը ժամ։ Յետոյ Պօէրներուն կողմէ հանդարտութիւն մը նշմարուելով, անգլիական հրամանատարը առիթէ օգտուեցաւ և առաջ անցուց իր հետեւակները, որոնք երկու մասի բաժնուեցան։ Ձախ թեւը, զոր անձնապահները կը կազմէին, յառաջացաւ դէպի գետակը։ Պօէր արձակազէնները որոնք Մոտտէրի միւս եզերքը կեցած էին, սկսան գնտակ տեղացնել անգլիական անձնապահներուն վրայ։ Ասոնք պատսպարուած չըլլալով մեծ կորուստներ տուին, սակայն մատ մը ետ չդարձան։ Սկովտիոյ լեռնականները քանի մը անգամ փորձեցին գետակը անցնիլ, բայց Պօէրներուն հրացանաձգութիւնը այնչափ սաստիկ էր որ պարտաւորուեցան ետ քաշուիլ, բաւական կորուստ տալէ ետքը։ Անգլիական զինուորներու ամբողջ կարգեր, կամուրջին վրայ յարձակիլ ուզելով, վիրաւոր կ՚իյնային։ Անգլիացիներուն սպայակոյտը կ՚ըսէ թէ բրիտանական բանակին տարեգրութեանց մէջ անգլիական զինուորները այդչափ բուռն կրակի մը ենթարկուած չէին։ Քիչ ետքը, սակայն, անձնապահներու խումբ մը յաջողեցաւ գետակին միւս եզերքը անցնիլ և քանի մը ժամ իր դիրքը պահեց՝ իրմէ շատ բազմաթիւ թշնամիի մը հանդէպ։ Անգլիական թնդանօթները ամբողջ օրը կրակ ըրին և Պօէրները ստիպեցին հեռանալ իրենց դիրքէն։ Գիշերը վրայ հասնելով ճակատամարտը դադրեցաւ և Պօէրները նահանջեցին, տանելով իրենց թնդանօթները։ Անոնց դիրքը հիմա մեր ձեռքն է։ Պօէրները ահագին կորուստ ունեցան։»

Հեռագիր

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 7 Դեկտ.—Հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ Պօէրները բուռն ռմբակոծութիւն մը սկսած են Լէտիսմիթի դէմ։

—Բարեյոյս առնուած լուրեր կ՚ըսեն թէ Միթուէն զօրավարին բանակը անշարժութեան դատապարտուած է Մոտտէր գետին հիւսիսային եզերքին վրայ, սպասելով հասնելիք հրետաններու և հեծելազօրքերու օգնութեան։ Պօէրական բանակը Սփրինկֆոնթէյն համախմբուած է ուր զօրաւոր դիրքեր կը գրաւէ։ (Սփրինկֆոնթէյն Քիմպըրլիի հարաւային կողմը կը գտնուի)։

—Քանի մը լրագիրներու տեղեկութեանց նայելով, Քիմպըրլին կը ռմբակոծուի սաստիկ կերպով։ Զրոյց շրջեցաւ թէ այս քաղաքը անձնատուր եղած է, բայց այս լուրը տակաւին չստուգուեցաւ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 7 Դեկտ.—Այսօր վիճաբանութեան դրուեցաւ Կրօնական գործերու ելմտացոյցը։ Այս առթիւ, քանի մը արմատական երեսփոխաններ պահանջեցին Եկեղեցիին և Պետութեան բաժանումը ու Քոնքորտաին(*) ջնջումը։ Նախարարապետ Պ. Վալտէք Ռուսօ ըսաւ թէ իրաց արդի վիճակին մէջ՝ այսքան ծանր խնդիր մը չէր կրնար մէջտեղ դրուիլ. ողջամիտ անձեր անհամաձայն են այս տեսակ կարեւոր տնօրինութեան մը պատեհութեան մասին։ Ամէն պարագայի մէջ, եթէ Եկեղեցիին և Պետութեան բաժանումը տեղի պիտի ունենայ օրին մէկը, պէտք է որ անկէ առաջ ընկերակցութեանց վրայ կանոնագիր մը խմբագրուի նախ։

—Գերագոյն Ատեանին մէջ, այսօր լսուեցաւ ոստիկանութեան նախորդ նախարար Պ. Պլանի վկայութիւնը։ Միջադէպ չպատահեցաւ։

—Պանք տը Ֆրանսի Խորհուրդը, իր այսօրուան նիստին մէջ որոշեց Պանքային սակի զեղչը 100ին 3էն 3 ½ի բարձրացնել։ (Կը յիշուի թէ քանի մը օր առաջ ալ Անգլիոյ Պանքան տուած էր համանման որոշում մը)։

(*) Ծ.—1801 ին Նափոլէոն կայսեր և Պիոս Է. Պապին միջեւ կնքուած պայմանագիրը։

QUININE DE PELLETIER

Երբ բժիշկները՝ մարտնչելու համար ջլացաւերուն, համախտումին և ինֆլուէնցային դէմ, քինին բէլըդիէի կ՚ապաւինին, բնական է որ կը նախընտրեն քինին բէլըդիէի քափսիւլները, որ քինինէն օգտուելու ամէնէն դիւրին և ամէնէն մատչելի միջոցն է։

ՏՈՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ

Տեղափոխած է իր բնակարանը Բերա Իմամ Փողոց թիւ 5։ Հիւանդ կ՚ընդունի Բշ. Դշ. և Ուր. օրերը կէս օրէն վերջ եւ կիրակի օրերը մինչեւ կէս օր։

484 9—10

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՔԱՐՏԷԶՆԵՐ

Ֆրանսական տառերով տպագրուած

4 տեսակ

Ա. տեսակ 10 ղրուշ
Բ. » 8 »
Գ. » 5 »
Դ. » 3 »

Կը ծախուին Կ. Պոլիս, Պապը Ալի ճատտէսի, թիւ 12, Ա. Պիպէռճեանի գրատունը։ 1—6

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

26 Նոյեմբեր 1899

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանրաչափ 757.
Ջերմաչափ 4
Օդը պայծառ։
Կէս օր.— Ժամը 7.23։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	9
Սէլանիկ	—	1
Իզմիր	—	4
Հալէպ	—	—
Էնկիւրիւ	—	—
Պրուսա	—	0
Արքանկէլ	14	—
Բեդերսպուրկ	5	—
Մոսկուա	3	—
Բարիզ	—	8
Վիեննա	—	0
Օտեսա	2	—
Սոֆիա	1	—
Աթէնք	—	—

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Ալեկոծուած։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ	Օ. Ո.	25	13
Ամէնէն բարձր գին	»	25	13 ½
Ամէնէն վար գին	»	25	04
Ռումէլիի երկթ. զոց.	Ֆր	129	12
Ամէնէն բարձր գին	»	129	62
Ամէնէն վար գին	»	128	12

ԲԱՑՈՒՄ 25 Նոյ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Օ. Կ.	25	07
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	128	50
Օսմանիյէ		412	—
Ռէժի		294	
Օսմ. Պանքա		13	20
Քրէտի Ժէնէրալ Օթոմ.		2	36
Երկրագործական Պանքա		7	—
Տօն. Օթ. Շանժ է Վալէօր	Օ. Ո.	3	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	40
Թրամուէյ բաժնեթ.		605	—
» ժուիսանս		210	—
» պարտաթ.	Ֆր	491	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ	»	295	—
[illegible] Ե. Պոլսոյ	»	480	—
Թրանսվալ	»	67	-

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	23
Անգլիական ոսկի	»	110	18
Բօլ էմբէրիալ	»	90	-
Քրիմից	»	51	06
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	02
Մէթալիք	»	95	20
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	54

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	10
» » » չէք	»	[illegible]	30
Բարիզ » »	Ֆր.	23	02
» » » չէք	»	23	96
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	51
Վիեննա չէք	Ֆիոր	10	93 ¾

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 7 Դեկտ.

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	40
) զոց.	»	23	20
» » » Բ.	»	46	20
» » » Գ.	»	26	10
Օսմանիէ	»	413	—
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	131	25
Օսմ. Ռէժի	»	290	-
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	571	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	100	70
Քրէտի Լիոնէ	»	1014	-
Պանք տը Բարի	»	....	-
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	95	05
Թրանսվալ	»	68	90
Սպանիական արտաքին	»	68	90
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	290
Դրամազեղչ	»	03	

ՊԵՐԼԻՆ, 7 Դեկտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	123	—
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	265

ՎԻԵՆՆԱ, 7 Դեկտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	58	20
» Լոնտոնի վրայ	»	120	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	61	80
Օսմ. Ռէժի	»	135	50

ՋԱՊԷԼ ՏՕՆԷԼԵԱՆ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԴԻ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐԻ
Բ. ԳԻՐՔ

Կը ծախուի բոլոր հայ գրավաճառներուն քով, 4 ղրուշի։

Տr. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ԱԶԴ —Օսմ. Հանր. Պարտքի վարչութեան

1 —Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչութիւնը արձուրդի կը դնէ Ֆօսէի աղերուն ներածումը Արեւ. Ռումէլիի և Պուլկարիոյ մէջ և անոնց վաճառման իրաւունքը յանձնառութեանց տետրին տրամադրութեան համաձայն. յանձնառութեանց այդ տետրը կը գտնուի վարչութեան կեդրոնատեղին (աղի ճիւղը)։

2.— Առաջարկութիւնները պէտք է ներկայացուին տպագիր թուղթերու վրայ զորս կարելի է հայթայթել վարչութեան կեդրոնէն, և ուղղուին Ընդհ. Տնօրէնութեան՝ ներկայ Ազդին թուականէն սկսեալ 30 օրուան պայմանաժամի մը մէջ, այսինքն 15|27 դեկտ. 1889, որուն յաջորդ օրը քննութեան պիտի առնուին։

3. — Ամէն առաջարկի հետ պէտք է գտնուի՝ յանձնառութեանց տետրին մէջ նշանակուած երաշխաւորութեան գումարին ստացագիրը։ Այն առաջարկները որոնք այդ ստացագրէն զուրկ ըլլան նկատողութեան չպիտի առնուին։

4.— Առաջարկները միահողոյն պիտի ըլլան, բայց անջատ գիներով՝ այն ամէն մէկ ճամբաներուն համար որոնցմէ պիտի կատարուի աղին ներածումը ի Պուլկարիա և Արեւ. Ռումէլի։ Նուազագոյն գիները որոնցմէ վար ո՛ր և է առաջարկ չպիտի կրնայ ըլլալ, հետեւեալներն են.

Ա.— 60 ղրշ. ոսկեդրամ՝ Տէտէ Աղաճի ճամբով հայթայթուելիք աղին համար։

Բ.— 40 ղրշ. ոսկեդրամ՝ Սեւ ծովի նաւահանգիստներուն և Դանուբի ճամբով ղրկուելիքներուն համար։

Այս գիները որոշուած են խառն աղերու իւրաքանչիւր 1000 քիլոյին համար, առանց որ և է փոխադրութեան ծախքի յանձնելի ի Ֆօսէ։

5.— Աճուրդի գործողութիւնները պիտի շարունակուին վարչութեան կեդրոնատեղին, դեկտ. 16|28ին, կէս օրէն յետոյ Թրքական ժամ 9էն 11։ Այն ատեն 46 ժամու պայմանաժամ մը պիտի տրուի առնուազն 100էն 3 յաւելման մը համար։

6.—Այդ պայմանաժամին լրանալէն ետքը, դեկտ. 18/30 շաբաթ օրը, ժամ 9ին, աճուրդը պիտի վերսկսի վերջնապէս փակուելու համար ժամ 11ին, ամէնէն բարձր գին նուիրողին թողուելով։

7.—Եթէ, աճուրդին փակուած պահուն, ո՛չ մէկ առաջարկ հաւասարած չէ 4րդ յօդուածին մէջ յիշուած նուազագոյն գիներուն, աճուրդը չեղեալ պիտի նկատուի և վարչութիւնը իրեն կը վերապահէ՝ իր շահերուն համապատասխան ընթացք մը բռնելու իրաւունքը, նոր աճուրդի ձեռնարկելով և կամ ընտրելով ուրիշ եղանակ մը Ֆօսէի աղին արտածման ու վաճառման համար Արեւելեան Ռումէլիի մէջ և Պուլկարիա։

8.—Ամէն անձ որ կը փափագի մասնակցիլ նուազուրդին, կրնայ տեղեկանալ յանձնառութեանց տետրին պարունակութեանը, ամէն օր ժամը 8էն 10, վարչութեան կեդրոնատեղին, Պոլիս, ինչպէս որ յիշուած է Ա. յօդուածին մէջ։

4—12 Ընդհ. Տնօրէնութիւն

ՍԳՈԴԻ ՄՈՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ 1888
Եըլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ.

Պարոնայք Սգոդ եւ Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մորիւ ձկան իւղն, իր այս վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի ուզած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանի

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (88)

ՍԻՄՕՆ ՊՈՒՊԷ

ՄԱՆՏՐԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Գ. ՄԱՍ

ԺԴ

ԼՔՈՒՄ

—Լսեցի որ մենամարտ մը ունեցեր ես Պ. տը Սէն-Ժոռժի հետ. այդ երիտասարդին վարմունքին մէջ տեսակ մը բան կար զոր չսիրեցի բնաւ։ Միայն թէ կը ցաւիմ որ առանց հիմնաւոր պատճառի զայն կռուի գրգռեր ես։ Լուր ունի՞ս իր մասին։

Ժագ չկրցաւ ժպիտ մը զսպել։ Չէր կրնար բնաւ մտքէն անցընել թէ հայրերը կրնան ամուսիններու չափ կոյր ըլլալ յաճախ։

—Պ. տը Սէն Ժոռժի վիճակը լաւ է ըսաւ։ Իր վէրքին նշանը պիտի պահէ թէեւ, բայց կեանքը բնաւ վտանգի մէջ չէ։

Երկուքն ալ նորէն իրարու ձեռք սեղմեցին ու Ժագ մեկնեցաւ։

Երիտասարդը, դուրս ելլելուն պէս սկսաւ մտածել։

Երկար ատենէ ի վեր կը փափաքէր որ Էլֆրիտ և իր ամուսնութեան որոշումը չգործադրուի, բայց հիմա որ Մարքիզը արգելք կ՚ըլլար ատոր, Ժագ վերջին ծայր վիրաւորուած կը զգար ինքզինքը։

—Քակուանոյի իշխանը շատ հարուստ է, կ՚ըսէր ինք՚իրեն ու զայն ինծմէ կը նախընտրեն. մեղք որ հօրեղբայրս ինքզինքը ազատական կը հռչակէ։

Եւ սակայն իսկոյն վանեց այդ մտածումները, ալ բոլորովին Պէրթ Մէյլանով զբաղելու համար։ Թող ուզածնին ըսէին, Պէրթ Մէյլան քիչ ատենէն տիկին տը Համէլ պիտի կոչուէր։

Երիտասարդը չէր հաւտար բոլոր այն լուրերուն զորս երբեմն երբեմն կը լսէր Պէրթի մասին։

Բայց խնդիրը հոն էր որ դիւրին բան չէր Պէրթը ձեռք ձգելը։

Ինչպէ՞ս զայն հանել Սէն-Ժէռմէնի վանքէն։

Ուրկէ՞ խնդրել անոր ձեռքը։

Երիտասարդը չյուսահատեցաւ ու որոշեց կարելի եղածը ընել, Պէրթի սիրտը շահելու համար։

Միայն թէ, ատկէ առաջ պէտք էր իր յարաբերութիւնները խզէր Պիշօնէթի հետ։

Հինգ տարիէ ի վեր Ժագ շարունակ կը կենակցէր անոր հետ. չէր կրնար դերձան մը փրցնելու պէս խզել իր յարաբերութիւնները։

Այս պատճառաւ շիտակ իր տունը երթալով, դրասեղանէն 20,000 ֆրանքի պանքնօթ հանեց ու դրաւ մարօքէնէ գեղեցիկ դրամապանակի մը մէջ։

Յետոյ Բէ փողոցը երթալով, թանկագին քարերով զարդարուած սքանչելի ապարանջան մը գնեց և ուղղուեցաւ Մէյէրպէր փողոցի այն տունը՝ ուր աբարթըման մը վարձած էր Պիշօնէթի համար։

Պիշօնէթ իր շանը հետ կը խաղար, երբ Ժագ անոր սենեակին դուռը բացաւ։

—Ժա՛ք, աղաղակեց երիտասարդ աղջիկը։

Տեղակալը ներս մտաւ, թէեւ սիրտը անձկութեամբ լեցուն։

Կը զգար որ Պիշօնէթ շատ անկեղծութեամբ կը սիրէր զինքը և թէ դժուար պիտի գար անոր այսպէս յանկարծական բաժանում մը։

—Պիշօնէ՛թ, ըսաւ անոր, քեզի սիրուն բան մը բերի։

Եւ անոր տուաւ ադամանդազարդ ապարանջանը։

Սակայն Պիշօնէթ՝ փոխանակ ուրախութիւն արտայայտելու, իսկոյն տխրեցաւ։

—Ժագ, ըսաւ հեծկլտալով, այս նուէրը շատ է ինծի համար. երբ ասանկ ապարանջան մը կու տան ո և է պարուհիի մը, ըսել կ՚ուզեն թէ ալ պէտք չունին իրեն։

Ժագ գէթ այդ վայրկեանին չհամարձակեցաւ դրամապանակը Պիշօնէթի տալ։

Ու մինչդեռ ըսելիք խօսք մը կը փնտռէր, Պիշօնէթ լալ ու խնդալ սկսաւ միանգամայն։

—Արդէն կը սպասէի, կ՚ըսէր։ Իրաւ է որ այս բանը ինծի վիշտ կը պատճառէ, բայց ինքնին անխուսափելի էր։ Կ՚ըսեն թէ խելք չունիմ, բայց շատ լաւ կը հասկնամ ամէն բան։ Եւ յետոյ, շատ լաւ աղջիկ մըն եմ։ Պիտի ամուսնանաս, անանկ չէ՞։ Շատ աղէկ, երջանիկ եղիր....։ Ես ալ պիտի ջանամ շատ դժբաղդ չըլլալ։

Պիշօնէթ շատ գրաւիչ էր իր այդ յուսահատ երեւոյթին մէջ։

—Գէշը հոն է որ ըսաւ քիչ մը ետքը, պէտք է ապրուստս մտածեմ։

—Մի՛ վախնար, սիրելիս, ըսաւ իր կարգին Ժագ, այդ տեսակէտին վրայ մտածած եմ արդէն, եթէ երբեք կ՚ուզես....։ Առժամաբար սա առ հիմայ։

Եւ հետը առած դրամապանակը դրաւ Պիշօնէթի գործասեղանին վրայ։

—Արդէն իսկ կը թողու՞ս զիս, հարցուց Պիշօնէթ։

—Այո՛, աւելի լաւ պիտի ըլլայ։

—Սպասէ քիչ մը... կ՚ուզեմ գիտնալ թէ որո՛ւ հետ պիտի ամուսնանաս. քու զարմուհի՞դ թէ միւսին հետ։

—Միւ՞սը ով է որ հարցուց Ժագ,

Բայց իսկոյն յիշեց թէ երբեմն երբեմն Պիշօնէթի հետ խօսած էր Պէրթի վրայ։

Ու պատասխանեց.

—Միւսին հետ։

—Այն զոր կը սիրես, չէ՞, հարցուց Պիշօնէթ. բայց ես աւելի պիտի սիրէի որ քու ազգականուհիիդ հետ ամուսնանայիր։

Ժագ դուրս ելաւ առանց զայն համբուրելու։

Երբոր մեկնեցաւ, Պիշօնէթ լալ սկսաւ, առանց Ժագի թողած դրամապանակը բանալ մտածելու։

ԺԵ

ԱՆՍՊԱՍԵԼԻ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ժագ անմիջապէս իր տունը վերադարձաւ։

Երթալով ա՛լ աւելի տխրութեամբ կը համակուէր։

Թէեւ Մարքիզին որոշումը զինքը բոլորովին ազատ կը թողուր, բայց միւս կողմէ ալ Նալվուարներուն ընթացքը գլխէ կը հանէր զինքը։

Կը կատղէր որովհետեւ ինքզինքը նուաստացած կ՚ենթադրէր հարուստ մը իրմէ նախընտրուած ըլլալուն պատճառաւ։

Մինչդեռ երիտասարդ սպան կը մտածէր բոլոր ասոնց վրայ, իր սենեկապանը ներս մտնելով այցեքարտ մը ներկայացուց՝ որուն վրայ հետեւեալը գրուած էր.

ԿԵՆՕ
Ողբերգակ Դերասան

—Այս պարոնը կ՚ուզէ ձեզի հետ խօսիլ, ըսաւ սպասաւորը։

—Կէնօ՛... այս Պ. Կէնօն ի՞նչ կրնայ ուզել ինծմէ, հարցուց Ժագ ինքնիրեն։

Յետոյ ըսաւ սպասաւորին.

—Ներս մտցուցէք զինքը։

Ժօլի Կէօլ՝ շատ մաքուր հագուած, ներս մտաւ գլխարկը ձեռքը։

—Պարոն՝, ըսաւ իսկոյն, թերեւս անծանօթ մը չեմ ձեզի համար։

—Արդարեւ, պարոն՝, պատասխանեց Ժագ, կը յիշեմ զձեզ տեսած ըլլալ, բայց չեմ գիտեր թէ ուր։

—Էլտորատոյի մէջ, պատասխանեց Ժօլի Կէօլ շնորհալի կերպով։

Ժագ յիշեց թէ Էլտորատոյի մէջ տեսած էր իր այցելուն։

Յետոյ հարցուց.

—Ի՞նչ կը խնդրէք ինծմէ։

—Պարոն, պատասխանեց Ժօլի Կէօլ ձեր գթասրտութեան վրայ այնչափ մեծ հաւատք ունիմ որ խնդիրք մը պիտի ընեմ ձեզի։ Եւ որովհետեւ փոխադարձ ծառայութիւն մը պիտի մատուցանեմ, վստահ եմ որ չպիտի մերժէք խնդիրքս։

(Շարունակելի)

ՏՕՔԹԷՕՐ Ց. ԱՐԱՊԵԱՆ

Վկայեալ ատամնաբոյժ Բարիզի

Ի Սիթէ տը Բերա թիւ 1

Ի դիւրութիւն այն անձանց որոնք գներու սղութեան պատճառաւ ստէպ մարդոց դիմելով ակռաներնուն քայքայման պատճառ կ'ըլլան և իրենց առողջութիւնը կը խանգարեն, որոշած է սովորական գներու վրայ %ին 30 զեղչ ընել, իր ամբողջ գործերը 3է մինչեւ 20 տարի ապահովելով։

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ը. Թ.)։ կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։ Ատամնաբուժութիւն սորվիլ ուզողներու դիւրամատչելի պայմաններ։ 490

ՀԻՆ ԳԻՆԻ երեսունըրուք տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթաքիւղ հանգուցեալ Մուխթար Ցակոբ աղայի տունը։

ԿՈՒՐԾՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

ՍԻՐՕ Տ'ԻՊՕՖՕՍՖԻԹ ՏԸ ՇՕ

ԳՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿԵՐ. դեղագործ

SIROP D'HYPOPHOSPHITE DE CHAUX
DE GRIMAULT & Cie

Բոլոր բժիշկաց կողմէ յանձնարարուած է և կատարելապէս կը բուժէ ցնցուղի և թոքի հիւանդութիւնները. Նոյնպէս հարբուխները, ցնցղատապերը և այլն, թոքախտաւորներու թոքերուն այտուցները կ'սպիացնէ և կը վանէ յարատեւ հազերն, որք հիւանդներուն յուսահատութիւն կը պատճառեն։ Իր ազդեցութեամբ գիշերային քրտինքները կը դադրին, ախորժակը կ'աւելնայ և հիւանդը շուտով կ'առողջանայ։

ՓԱՐԻԶ, 8, Վիվիէն փողոց
եւ բոլոր դեղարանաց մէջ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՅՑ

Արեւելեան Որբանոցին

1900

Նահանջ Թուականին Քրիստոսի

Գին 40 փարա

Այս օրացոյցին ընդարձակն ալ հրատարակուած է, որ բուն օրացոյցէն զատ կը պարունակէ 222 երես ընտիր եւ ամէնուն օգտակար յաւելուած մը։ 22 հրահանգ առողջապահական եւ դեղ ու դարման ցաւերու. 30 հրահանգ առողջ, երջանիկ եւ երկար կեանք անցընելու համար. 28 հրահանգ ծնողաց, զաւակաց եւ երիտասարդաց համար. 41 հրահանգ օրիորդաց եւ կանանց համար։ — Քասիմ ամուսնացելոց վրայ. Գեր. Ցուսիկ Վ. Էսմէրեան՝ Հաւաքումծութիւն. 40 հարցերու պատասխան. 18 պատմութիւն. Տէր. Ճէլալեան՝ «Միւէսսիր պիր'իւն.» 40 զանազանք. 50 բեկորներ. 55 մարգարիտներ եւ 30 զուարճալիք։

Կը ծախուի ամէն առաջնակարգ Հայ գրատանց մէջ. կեդրոնատեղի Սամթէոսեան գրատուն։

Գին 100 Փարա

Մեծաքանակ գնողներու զոհացուցիչ զեղչ։ 14—20

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն յԵւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, ուստի իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոդռ-Տամ տէ Վիքդուառ փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պահեստի գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բռնէ՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 ֆր., 1897էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կը պատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ ապառնի չէք, խնամ չտեսնալ է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իբրեւ հասուցթարեր քորթ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրէն չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. Նոյնպէս տարեվճարներու ետ տըրուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ժ. Ու. ՀՈՒԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քէնիչ-Գաւուրիբրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վոյվոտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ

Սկիւտարէն Կամուրջ	Կամուրջէն Սկիւտար	Սկիւտարէն Պէշիկթաշ	Պէշիկթաշէն Սկիւտար
Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
— —	— —		
— —	— —	— —	— —
— —	— —	— —	— —
— —	— —	— —	— —
— —	— —	— —	— —
2 —	2 50	1 50	2 —
2 45	3 25 Իսկ. Գուզկ.	2 35	2 45 Գուզկ.
3 30	3 50	3 50	4 —
4 —	4 30 Իսկ. Գուզկ.	5 —	5 10
4 40	5 30	5 45	6 27
5 20	6 15 Պէշիկթաշ	6 30	7 —
5 45 Պէշիկթաշ	6 50 »	7 15	7 50
6 30 »	7 40 »	8 20	8 35
7 15 »	8 25	8 50	9 —
8 —	9 —	10 — Գապճ. Պէշկ.	10 15
8 45 Պէշիկթաշ	9 40	10 40 » »	10 50
9 30	10 10 Գուզկ.	11 40	11 50
10 10 Պէշիկ. Գապճ.	10 40 »	12 5	12 10
10 30 Գուզկունճուք	11 —		
10 55 »	11 25 Գուզկ.		
11 15	11 45		
12 —	12 5		

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏՐՔ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաաստառիկ ցաւած ակռաներն ալ [illegible] կը լեցնեն. [illegible] պայմանաւ։

Ներքին [illegible], Նուրբ, ճաշակաւոր, և գիտացիական արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, [illegible]։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ [illegible] ակռաներու միջոցաւ, [illegible]։

Ց. Գ. Զաւակներ կիրակի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաեւ ամէն օր, ([illegible]) հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին։

[illegible] իրենց բնակարանն, թիւ 1 [illegible] փողոց։

PAPIER FAYARD ET BLAYN

Կը բուժէ հարբուխը, կուրծքի բորբոքումները, յօդացաւը, ճմլում, վէրք ևլն։ Անման դեղ այտուցներու և կոշտի համար։

Կը գտնուի բոլոր դեղարաններու մէջ. (փնտռել մեր մակագրութիւնը)։

Լ'ԱՆՔՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.　|　1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Գ. Գ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռուտոլֆ Հօյօս, Փոխ-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօյօս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գուլիէլմ Նաքօ, » » » »
» Անթուան Բրօքէչ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բոնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայմ

Կառավարութեան Քոմիսէր
Գ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական

Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՓՕՆՑԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ　176

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԳԱՆՁ ՄԸ

Լրագիրները լեցուած են գովեստներով չատ մը բժշկական դեղերու որոնց ամէնքն ալ պատիւն ունին մարդուս առողջութիւնը պահպանելու. ասոնց մէջէն յարմար ընտրութիւն մը ընելէ առաջ պէտք է անոր անցեալին վրայ գաղափար գոյացնել։ Ասոնց մէկը որ հազարաւոր հիւանդութիւններ բուժած է, կաթիլներու մէջ ամփոփուած ՑԷՐ ՊՐԱՎԷՆ է զոր աշխարհիս ամէնէն մեծ բժիշկները կը յանձնարարեն այն կարգի հիւանդութիւններու որոնց սկզբնապատճառը արեան տկարացումն է։ Անարիւնութիւնը, տրժգունութիւնը, ընդհանուր տկարութիւնը և կուրծքի ուրիշ այս կարգի վտանգաւոր հիւանդութեանց ամէնէն ազդեցիկ դարմանը ՑԷՐ ՊՐԱՎԷՆ է, ամէն ճաշի 15—20 կաթիլ քիչ մը ջուրով առնելով միշտ նոր կեանք կը ստանայ մարդ և այս հրաշքին բուն պատճառն այն է որ ՑԷՐ ՊՐԱՎԷՆ արեան մէջ խառնուելով բոլորովին կը նորոգէ զայն։ Այն անձինք որոնց կեանքը հիւանդութեան և կամ չափազանցութեան հետեւանքով վտանգուած է, պարտին հետեւիլ խորհրդի մը որ այնչափ արդիւնաւոր եղած է։ 1—10

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրբուլէ, Պոլսոյ, Միջերկրականի և Սեւ Ծովու միջեւ [illegible]

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	
Բամսէս	3000	Թիպս	2500
Ապիս	3000	Նէֆթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Թեմինբսեա	3000	Բէրա	2250
Ծարաս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Ասուան	1500
Կարքօթէս	2500	Քոլչի	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուէթթոլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568　31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբուլ

ՏՕՔԹԷՕՐ

Ն. ԹԻՒԼԵԱՆ

ԲԺԻՇԿ-ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Հաստատուած է Մաքրիքէօյ, Սագըզ Աղաճ, Արդարեան դեղարանին դէմը։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր (երեքշաբթի օրերը՝ կէս օրէն վերջ ձրի)։

Երկուշաբթի և ուրբաթ օրերը, ցորեկէն ետքը կը գտնուի Սամաթիա, իր նախկին բնակարանին քով։

Կը դարմանէ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ և կը կատարէ վիրաբուժական գործողութիւններ, մեծ ճարտարութեամբ։ 14—15

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

[illegible] Լիվէրբուլ և [illegible]

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Պոթնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3576
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Աւրանիա	7268	Ադլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2241
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Բարթիա	1896
Ալէպպօ	2143	Մարոգգօ	1855
Պէտար	1876	Գամփանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուգանիա	12950
Դամասգոս	4845		

Դիմել առ
ՃՈԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 57

ԷՔԻԹԱՊԼ

Ամերիկեան ապահովագրական ընկերութիւն կենաց

Աշխարհիս էն հարուստ և էն հզօրը

Տնօրէն Թուրքիոյ, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Անանիատի խան

Ի դէպ մահու ապահովագրութիւն

Միայն 20 տարեվճարով

Մահուան պարագային տարեվճարը կը դադրի

(Vie 20 primes)

ՕՐԻՆԱԿ

Տարիք 35. գումար 100,000 ֆրանք ի դէպ մահու վճարելի

Ուրիշ ընկերութեանց թարիֆի համաձայն տարեվճարն է	ֆր.	4140
Էքիթապլ ընկերութեան » » »	»	3408
Տարեկան տարբերութիւն ի նպաստ Էքիթապլի	ֆր.	732
20 տարուան մէջ » » »	»	14640
100ին 5էն բաղադրեալ տոկոսով	»	25414

Այսինքն աւելի քան 6 տարեվճարի խնայողութիւն մը

Ի ՆՊԱՍՏ ԷՔԻԹԱՊԼԻ　489

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆռանք	27 000 000
Պահեստի դրամ	»	52,002,500
Տարեկան հասոյթ	»	70,339,912

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ, բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիներով։　572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան. 20 21 22

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
Թուականը
0 սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին կա ՈՒԻՍ Նէնի խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմըն
Ցակոբեան խան, Վոյվոտա փողոց
Թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Նէնի ճամի հավլուսը փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զասօխ
Մարքուճճըլար, Զարզըլը խան, Թիւ 21　194

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամէնէն ախորժահամ ձկան իւղն է «Հիփոֆոսֆիթ տը շօ է տը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԼԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՏԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵԲՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակալութիւնք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլէի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	188
Ալէքթօ	3607	Գոնկօ	2906	Կրոտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Սիրիօ	1755
Արիօսդօ	2877	Տագօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տոմինօ	987	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սպէրօ	1200
Պորոտինօ	1264	Տուրօ	2283	Հորադիօ	3600	Մոնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրագօ	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1548
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իտակօ	2354	Նէրօ	1083	Թոքիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2454	Իտալօ	5540	Օթիօ	4100	Թոլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնէգօրիօ	4036	Թորրինօ	487
Գալիփսօ	1837	Էրատօ	1481	Կլէօ	1058	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2439
Գամէօ	1544	Ֆարօ	954	Կօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1687	Վասքօ	1914
Գառլօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Կօվնօ	1700	Բօլօ	540	Ձօլօ	1289
Ջիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1058	Րիալթօ	2329	Վօլթուռնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանտօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գիթօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գոլորատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լորէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած, պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Գոնկօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 29ին և դեկտ. 13ին (Ն. Տ.) հոս կը սպասուի։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՑՕ
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլէթ խան, Ղալաթիա

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 23 5　Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Գշ. 24 6　Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 25 7　Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 25 7　Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 26 8　Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 56

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Դեկտ. 11ին Ժօրժի, Անատոլուի եզերքէն։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Դեկտ. 12ին Ժօրժի, Անվէրսէն։

Քարամանի, դէպի դէպի Մարսէյլ։

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար.

Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2.կարգի 175 Ֆրանք. Տեղեկութեանց համար, դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարափին վրայ։　Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրբուլի և Արեւելքի միջեւ [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմէնիան	10500	Պէրքշիրէ	3500
Ձէսդրիան	10500	Արդմօր	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Գօրնիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պոսթոնիան	8000	Ալգաշիրը	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	3000
Ֆալէրնիան	3700	Մինծօ	900
Վալոնիան	3700	Օբօրդօ	300
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	300
Ֆափիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը տրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ
ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՕՆՏԷՆ
Քիւչիւք Միլլէթ խան
Ղալաթիա

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ